

เฉลิมพระเกียรติ โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ คนดีศรีแผ่นดิน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เล่ม ๒

(ฉบับปรับปรุง)

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

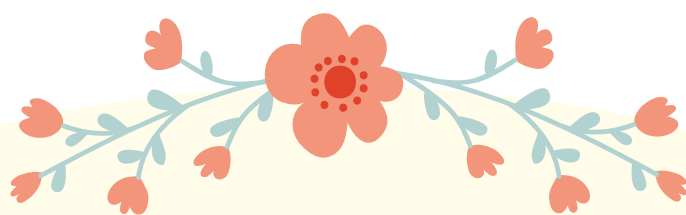
ชุดเอกสารสื่อ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ลิขสิทธิ์ของ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๒,๐๐๐ ชุด
จัดพิมพ์โดย องค์การค้ำของ สกสค.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	
หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๔ คนดีศรีแผ่นดิน	๑
หน่วยย่อยที่ ๑ ต้นกล้าคนดี	๓
หน่วยย่อยที่ ๒ สังคมน่าอยู่	๒๓
หน่วยย่อยที่ ๓ วิถีประชาธิปไตย	๓๗
หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๘ สุนทรีศิลป์	๔๗
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์	๔๙
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา	๘๑
หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย	๑๐๙
หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์	๑๓๓

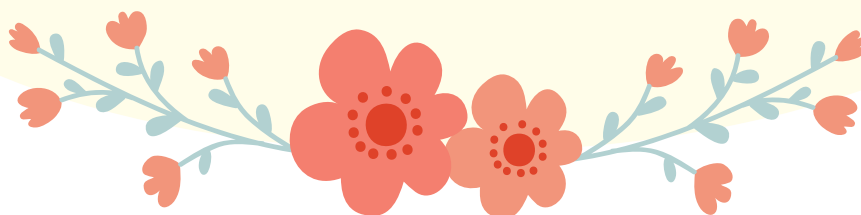

ชุดการเรียนรู้หน่วยบูรณาการ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
หน่วยที่ ๘ : สุนทรียศิลป์

หน่วยย่อยที่ ๑

กำเนิดงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ผลไม้ข้อใดมีลักษณะกลมที่สุด

- ก. แตงกวา
- ข. มะนาว
- ค. มะม่วง

๒. รูปร่างของต้นไม้ตรงกับข้อใด

- ก.
- ข.
- ค.

๓. อุปกรณ์ใดเหมาะสำหรับการเขียนรูปร่าง

- ก. ดินสอ
- ข. พู่กัน
- ค. แปรงสีฟัน

๔. ข้อใดแสดงรูปทรงของสิ่งที่กำหนดให้ถูกต้อง

- ก. จาน
- ข. โอ่ง
- ค. แก้วน้ำ

๕. เสียงในข้อใดเกิดขึ้นเองจากธรรมชาติ

- ก. ฟังร็อง
- ข. แตรรถยนต์
- ค. ตีกลอง

๖. การกระทำใดทำให้เกิดเสียง

- ก. การเขียน
- ข. การฟัง
- ค. การดีด

๗. ข้อใดอ่านสะกดคำว่า “นาฏศิลป์” ได้ถูกต้อง

- ก. นาด – ตะ – สีน
- ข. นาฏ – ศิลป์
- ค. นาฏ – ณะ – ศิลป์

๘. การแสดงบทบาทสมมุติ หมายความว่าถึงตามข้อใด

- ก. เลียนแบบธรรมชาติ
- ข. เลียนแบบพฤติกรรมของคน
- ค. ถูกทุกข้อ

๙. การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติ ต้นข้าว ควรทำตามข้อใด

- ก. จีบหงายข้างลำตัว ประพรมลงมา
- ข. ยกแขนทั้ง ๒ ข้าง โบกไปโบกมา
- ค. นั่งลงกระโดดขึ้นลง

๑๐. นาฏศิลป์มีที่มาตามข้อใด

- ก. ธรรมชาติ
- ข. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
- ค. สิ่งแวดล้อม

ป. ๘.๑/ผ ๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

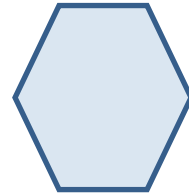
เรื่อง รูปทรงเรขาคณิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงบน หน้าภาพที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต

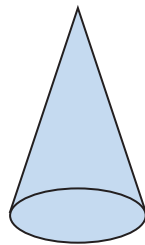
.....

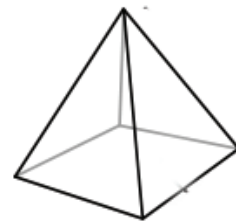
.....

.....

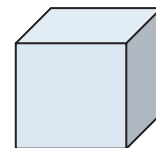
.....

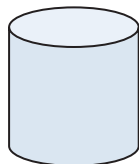
.....

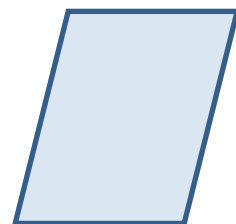
.....

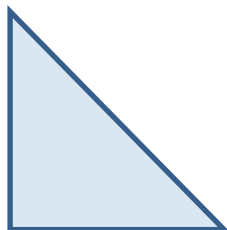
.....

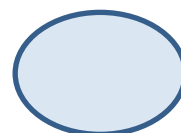
.....

.....

.....

ชื่อ ชั้น
โรงเรียน จังหวัด

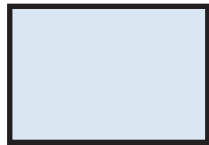
(แนวคำตอบ)

ใบงานที่ ๐๑

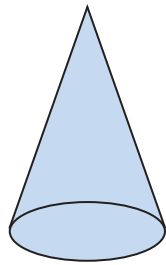
เรื่อง รูปทรงเรขาคณิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงบน หน้าภาพที่เป็นทรงรูปเรขาคณิต

.....

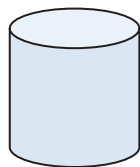
✓
.....

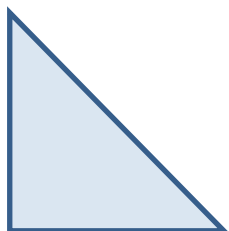
.....

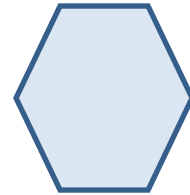
✓
.....

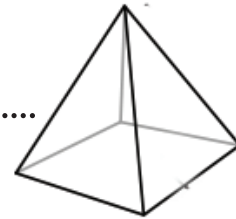
.....

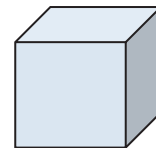
.....

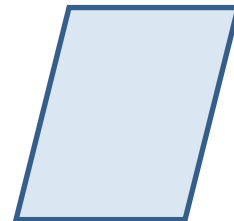
✓
.....

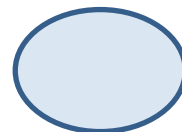
✓
.....

.....

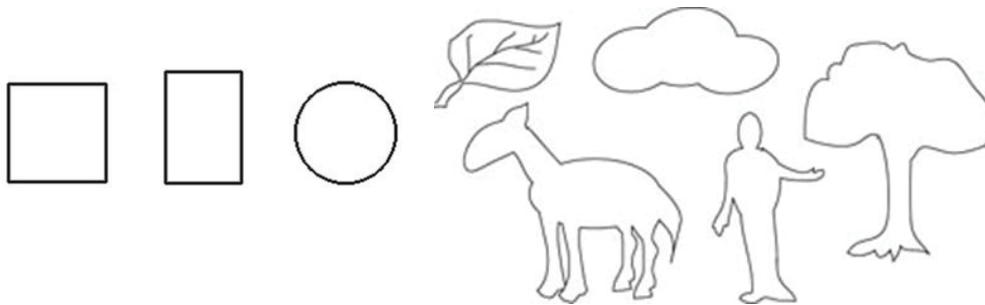

.....

ใบความรู้สำหรับครูที่ ๑
หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
แผนการเรียนรู้ที่ ๑ งานศิลป์ในธรรมชาติ

รูปร่าง คือ รูปแบน ๆ มี 2 มิติ มีความกว้างกับความยาวไม่มีความหนาเกิดจากเส้นรอบนอกที่แสดงพื้นที่ขอบเขต ของรูปต่าง ๆ เช่น รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม หรือ รูปอิสระที่แสดงเนื้อที่ของผิวที่เป็นระนาบมากกว่าแสดงปริมาตรหรือมวล

รูปทรง คือ รูปที่ลักษณะเป็น 3 มิติ โดยนอกจากจะแสดงความกว้าง ความยาวแล้ว ยังมีความลึก หรือความหนา นูน ด้วย เช่น รูปทรงกลม ทรงสามเหลี่ยม ทรงกระบอก เป็นต้น ให้ความรู้สึกรูปร่าง ปริมาตร ความหนาแน่น มีมวลสาร ที่เกิดจากการใช้ คำนวณน้ำหนัก หรือการจัดองค์ประกอบของรูปทรง หลายรูปรวมกัน

รูปทรงเรขาคณิต คือ รูปที่ดูเป็นลักษณะ ๓ มิติซึ่งมีความกว้าง ความยาว และความหนา หรือความลึกที่สามารถวัดคำนวณหรือให้ความรู้สึกรูปร่าง ปริมาตร ความหนาแน่น มีมวลสาร ได้แก่รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยม รูปทรงกระบอก เป็นต้น

แบบสังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียน

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนการปฏิบัติงานของนักเรียน โดยมีเกณฑ์ระดับ
คะแนนการประเมินดังนี้

๕ มีพฤติกรรมการทำงาน มากที่สุด ๔ มีพฤติกรรมการทำงาน มาก ๓ มีพฤติกรรมการทำงาน ปานกลาง
๒ มีพฤติกรรมการทำงาน น้อย ๑ มีพฤติกรรมการทำงาน น้อยที่สุด

๑. ประเมินการปฏิบัติงาน

พฤติกรรมการปฏิบัติ	คะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. มีการวางแผนในการทำงาน					
๒. ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างถูกต้อง					
๓. รู้จักแก้ปัญหา					
๔. ทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เมื่อเสร็จงาน					
๕. ผลงานสำเร็จและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
รวม					

๒. ประเมินคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์

พฤติกรรมการปฏิบัติ	คะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
๒. มุ่งมั่นในการทำงาน และทำงานจนสำเร็จ					
๓. สามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
๔. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
๕. ซักถามเมื่อไม่เข้าใจและโต้ตอบเมื่อครูซักถาม					
รวม					

ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ ๗๐ หรือได้คะแนน ๓๕ คะแนนขึ้นไป

ชื่อ	ชั้น
โรงเรียน	จังหวัด

บ.๘.๑/ผ.๒-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ดอกไม้แสนสวย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพลายเส้นดอกไม้ลงในกรอบที่กำหนดให้

ชื่อ ชั้น..... เลขที่
โรงเรียน จังหวัด

ป ๘.๑/ผ ๒-๐๑

(แนวคำตอบ)

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ดอกไม้แสนสวย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพลายเส้นดอกไม้ตามจินตนาการลงในกรอบที่กำหนดให้

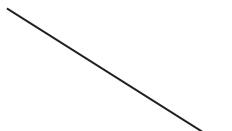

ใบความรู้สำหรับครูที่ ๑
หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
แผนการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง เส้นในงานศิลปะ

เส้น คือ ร่องรอยที่เกิดจากเคลื่อนที่ของจุด หรือถ้าเรานำจุดมาวางเรียงต่อ ๆ กันก็จะเกิดเป็นเส้นขึ้น เส้นมีมิติเดียวคือ ความยาว ไม่มีความกว้าง ทำหน้าที่เป็นขอบเขตของที่ว่าง รูปร่าง รูปทรง ตลอดจนกลุ่มรูปทรงต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแกนหรือโครงสร้างของรูปร่างรูปทรง

เส้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะทุกชนิด เส้นสามารถให้ความหมาย แสดงความรู้สึก และอารมณ์ได้ด้วยตัวเอง และสามารถสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น เส้นมี ๒ ลักษณะคือ เส้นตรง และเส้นโค้ง เส้นทั้งสองชนิดนี้เมื่อนำมาจัดวางในลักษณะต่าง ๆ กันจะมีชื่อเรียกต่าง ๆ และให้ความหมาย ความรู้สึกที่แตกต่างกันอีกด้วย

ลักษณะของเส้น

ชื่อเส้น	ลักษณะเส้น	ความหมาย
๑. เส้นตั้ง หรือ เส้นตั้ง		ให้ความรู้สึกทางความสูง สง่า มั่นคง แข็งแรง หนักแน่น เป็นสัญลักษณ์ของความซื่อตรง
๒. เส้นนอน		ให้ความรู้สึกทางความกว้าง สงบ ราบเรียบ นิ่ง ผ่อนคลาย
๓. เส้นเฉียง หรือ เส้นทแยงมุม		ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวรวดเร็ว ไม่มั่นคง
๔. เส้นหยัก หรือ เส้นซิกแซ็ก แบบ ฟันปลา		ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างเป็นจังหวะและมีระเบียบ
๕. เส้นโค้ง		ให้ความรู้สึกไม่ราบเรียบ น่ากลัว อันตราย ขัดแย้ง ความรุนแรง
๖. เส้นแบบคลื่น		ให้ความรู้สึก เคลื่อนไหวอย่างช้า ๆ ลื่นไหล ต่อเนื่อง สุภาพ อ่อนโยน นุ่มนวล

ชื่อเส้น	ลักษณะเส้น	ความหมาย
๗. เส้นโค้งแบบก้นหอย		ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลื่นคลาย หรือเติบโตในทิศทางที่หมุนวนออกมา ถ้ามองเข้าไปจะเห็นพลังความเคลื่อนไหวที่ไม่สิ้นสุด
๘. เส้นโค้งวงแคบ		ให้ความรู้สึกถึงพลังความเคลื่อนไหวที่รุนแรง การเปลี่ยนทิศทางที่รวดเร็ว ไม่หยุดนิ่ง
๙. เส้นประ		ให้ความรู้สึกที่ไม่ต่อเนื่อง ขาดหาย ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความเครียด

ความสำคัญของเส้น

๑. ใช้ในการแบ่งที่ว่างออกเป็นส่วน ๆ
๒. กำหนดขอบเขตของที่ว่าง หมายถึง ทำให้เกิดเป็นรูปร่าง (Shape) ขึ้นมา
๓. กำหนดเส้นรอบนอกของรูปทรง ทำให้มองเห็นรูปทรง (Form) ชัดขึ้น
๔. ทำหน้าที่เป็นน้ำหนักอ่อนแก่ ของแสงและเงา หมายถึง การแรเงาด้วยเส้น
๕. ให้ความรู้สึกด้วยการเป็นแกนหรือโครงสร้างของรูป และโครงสร้างของภาพ

ที่มา : <http://www.prc.ac.th/newart/webart/element02.html>

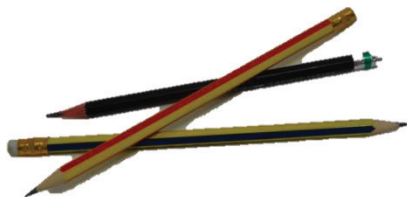
ใบความรู้สำหรับครูที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

แผนการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง อุปกรณ์ในการวาดภาพ

ภาพวาดระบายสีที่เราพบต่างก็มีความสวยงามประทับใจคนดูที่หลากหลาย และด้วยความหลากหลายเหล่านั้นก็มาจากการใช้วัสดุอุปกรณ์ในสร้างสรรค์หลายชนิดและมีคุณสมบัติ วิธีการใช้งานและการเก็บรักษาที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑. ดินสอดำ ใช้ในการร่างภาพต่างๆ เมื่อใช้เสร็จแล้วให้นำไปเก็บไว้ในกล่อง

๒. ยางลบ ใช้ลบเส้นดินสอ เมื่อใช้เสร็จแล้ว ควรทำความสะอาดโดยใช้นิ้วถูสิ่งสกปรกที่ติดอยู่ออก แล้วเก็บใส่กล่อง

๓. กระดาษวาดเขียน ใช้เป็นพื้นรองรับภาพที่วาดและทำงานศิลปะอื่นๆ ไม่ควรเก็บด้วยวิธีการหัก พับ หรือฉีก

๔. จานสี ใช้แบ่งสีจากหลอดหรือขวด และใช้ผสมสี เมื่อใช้เสร็จแล้ว ล้างให้สะอาดเช็ดให้แห้ง แล้วนำไปเก็บ

๕. พู่กัน ใช้ระบายสีน้ำหรือโปสเตอร์ เมื่อใช้เสร็จแล้ว ล้างขนพู่กันให้สะอาด แล้วลูบปลายขนให้เรียบแหลม ทิ้งไว้ให้แห้งก่อนไปเก็บ ควรหาหลอดดูดไปสวมตรงขนพู่กัน เพื่อป้องกันไม่ให้บิดงอ

๖. สีดินสอ (สีไม้) ใช้ระบายสี ถ้าใส่กวดให้ใช้กับเหลาดินสอหรือมมีดเกลา เมื่อใช้เสร็จแล้วให้เก็บใส่ในกล่อง

๗. สีน้ำ ใช้ระบายสี เมื่อจะใช้ให้บีบสีออกมาผสมน้ำก่อน และถ้าใช้เสร็จแล้ว ให้ปิดฝาหลอดจนแน่น แล้วนำไปเก็บไว้ในกล่อง

๘. สีโปสเตอร์ ใช้ระบายสี เมื่อจะใช้ให้ตักสีออกมาผสมกับน้ำตามสัดส่วนที่เหมาะสม และถ้าใช้เสร็จแล้ว ให้ปิดฝาจานสีก่อนนำไปเก็บ เพื่อป้องกันสีแห้ง

๙. สีชอล์คน้ำมัน ใช้ระบายสี เนื่องจากสีมีความนุ่มติดง่ายขณะระบายไม่ควรกดแรงมากนัก สามารถระบายทับซ้อนกันได้ แต่ต้องใช้ผ้าหรือกระดาษเช็ดสีให้สะอาดอยู่เสมอจะได้ภาพที่สดใส ถ้าใช้เสร็จแล้วให้เช็ดสีให้สะอาดวางเรียงไว้ในกล่องให้เป็นระเบียบ

ดังนั้นในการวาดภาพระบายสี เราต้องใช้อุปกรณ์ให้ถูกต้องตามลักษณะการใช้งาน เพื่อจะได้ภาพที่สวยงาม และเป็นการรักษาอุปกรณ์ในการวาดภาพให้มีอายุการใช้งานมากที่สุด

แบบสังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียน

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนการปฏิบัติงานของนักเรียน

โดยมีเกณฑ์ระดับคะแนนการประเมินดังนี้

๕ มีพฤติกรรมการทำงาน มากที่สุด ๔ มีพฤติกรรมการทำงาน มาก ๓ มีพฤติกรรมการทำงาน ปานกลาง
๒ มีพฤติกรรมการทำงาน น้อย ๑ มีพฤติกรรมการทำงาน น้อยที่สุด

๑. ประเมินการปฏิบัติงาน

พฤติกรรมการปฏิบัติ	คะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. มีการวางแผนในการทำงาน					
๒. ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างถูกต้อง					
๓. รู้จักแก้ปัญหา					
๔. ทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เมื่อเสร็จงาน					
๕. ผลงานสำเร็จและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
รวม					

๒. ประเมินคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์

พฤติกรรมการปฏิบัติ	คะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
๒. มุ่งมั่นในการทำงาน และทำงานจนสำเร็จ					
๓. สามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
๔. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
๕. ซักถามเมื่อไม่เข้าใจและโต้ตอบเมื่อครูซักถาม					
รวม					

ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ ๗๐ หรือได้คะแนน ๓๕ คะแนนขึ้นไป

ชื่อ	ชั้น
โรงเรียน	จังหวัด

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพต่อไปนี้ แล้วบอกว่ามีเสียงร้องอย่างไร

.....

๑.....

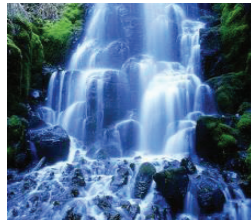
.....

๒.....

.....

๓.....

.....

๔.....

.....

๕.....

.....

๖.....

บ ๘.๑/พ ๓-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ลักษณะและคุณสมบัติของเสียง

คำชี้แจง

- ให้นักเรียนนำคุณลักษณะของเสียงที่กำหนดให้เติมลงให้ตรงกับภาพให้ถูกต้อง
- ส่งกระดาษคำตอบให้คุณครูเพื่อแลกเปลี่ยนกันตรวจคำตอบโดยคุณครูเฉลย

เสียงดัง

เสียงเบา

.....
.....

.....
.....

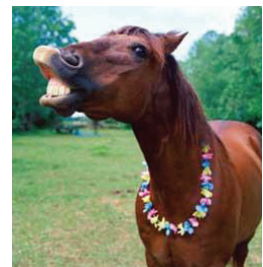
.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

ป ๘.๑/ผ ๓-๐๓

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง รูปร่างลักษณะของเครื่องดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพเครื่องดนตรีไทย และสากล ที่นักเรียนชื่นชอบมา
อย่างละ ๑ ชนิดพร้อมระบายสีให้สวยงาม

เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีสากล

ชื่อ ชั้น เลขที่
โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

การกำเนิดของเสียง

เสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินมาจากแหล่งกำเนิดที่แตกต่างกัน จึงมีลักษณะที่แตกต่างกัน แหล่งกำเนิดเสียงมาจากแหล่งกำเนิด ๒ ทางได้แก่

๑. เสียงจากธรรมชาติ เป็นเสียงที่มาจากแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เช่น เสียงนกร้อง เสียงสุนัขเห่า เสียงน้ำตก เสียงฟ้าร้อง เสียงฝนตก เป็นต้น
๒. เสียงจากสิ่งประดิษฐ์และการกระทำของมนุษย์ นอกจากเสียงธรรมชาติแล้ว ยังมีเสียงอื่นที่เป็นแหล่งกำเนิดเสียงอีกคือ เสียงจากสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ และเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

๒.๑ เสียงจากสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาบางสิ่ง สามารถแปลงเสียงออกมาได้ เช่น รถยนต์ นกหวีด โทรศัพท์ เป็นต้น

๒.๒ เสียงจากการกระทำของมนุษย์ การกระทำบางอย่างของมนุษย์ก็ทำให้เกิดเสียงด้วยเหมือนกัน เช่น การตี การสีก การตี การเป่า ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดเสียงดนตรีอีกด้วย

สีสันทันของเสียง

สีสันทันของเสียง หมายถึง คุณลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันด้วยกัน เสียงนกมีความไพเราะมีความรู้สึกเพลิดเพลิน เสียงฟ้าร้องเสียงดังมาก มีความรู้สึกตกใจ หวาดกลัว มนุษย์ได้นำความรู้เรื่องสีสันทันของเสียงมาใช้เล่นดนตรีแต่ละชนิดมาบรรเลงผสมผสานกัน จนเกิดเป็นเสียงที่ไพเราะ และกลมกลืนกัน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

คุณสมบัติของเสียงดนตรี

เสียงดนตรีเกิดจากการบรรเลงเครื่องดนตรี การขับร้องของคนเรา หรือการตี สี่ ตี เป่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วทำให้เกิดเสียงสูง – ต่ำ อย่างเป็นระบบ เป็นจังหวะทำนองต่อเนื่องกัน

๑. เสียงดังหรือเบา เสียงดนตรีจะมีลักษณะดังหรือเบา ขึ้นอยู่กับการบรรเลงและลักษณะของเครื่องดนตรีชนิดนั้น

๒. เสียงสั้นหรือยาว

เสียงสั้น คือ เสียงที่เกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นาน

เสียงยาว คือ เสียงที่เกิดขึ้นในเวลานานาน ๆ

เสียงดนตรีจะมีความสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับวิธีการบรรเลงและลักษณะของเสียงดนตรี รวมถึงองค์ประกอบของเพลง

๓. เสียงสูงหรือต่ำ

เสียงสูง คือ เสียงที่มีความถี่ในการสั่นมาก

เสียงต่ำ คือ เสียงที่มีความถี่ในการสั่นน้อย

เสียงดนตรีจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับทำนองดนตรี วิธีการบรรเลง และลักษณะของเสียงดนตรี

ใบความรู้สำหรับครู และนักเรียนที่ ๓

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทย เป็นเครื่องดนตรีที่สร้างสรรค์ขึ้นตามศิลปวัฒนธรรมดนตรีของไทยที่มีรูปแบบเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนไทย โดยนิยมแบ่งตามอากัปกริยา ของการบรรเลง เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี เครื่องเป่า เครื่องดนตรีแต่ละชนิด มักถูกออกแบบสร้างสรรค์ให้มีรูปร่าง ลักษณะแตกต่างกันตามจุดประสงค์การใช้งาน ทำให้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีเสียงแตกต่างกันไป

๑. รูปร่าง ลักษณะเครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทย แต่ละชนิดมีรูปร่าง ลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะการใช้งาน ประเภทของเครื่องดนตรี ออกได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

ประเภทเครื่องดีด เป็นเครื่องสายที่มีกะโหลก เสียง และใช้นิ้วมือ หรือไม้ดีดสายให้สั่นสะเทือนจนเกิดเป็นเสียงเช่น พิณ กระจับปี่ จะเข้ ซึ่ง เป็นต้น

กระจับปี่หรือพิณ

จะเข้

ประเภทเครื่องสี เป็นเครื่องสายที่ทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้คันชักสีเข้ากับสายมี ๓ สายกะโหลก
 ซอทำด้วยกะลามะพร้าว ที่มีปมูนเป็นรูป ๓ เล้า มีคันชักอิสระทำด้วยไม้เนื้อแข็งและเหนียว
 ในดนตรีไทยเรียกว่า ซอ ซึ่งมีอยู่ ๓ ชนิด คือ ซอสามสาย ซออู้ และซอด้วง

ซอด้วง
 (มีเสียงแหลมสูง)

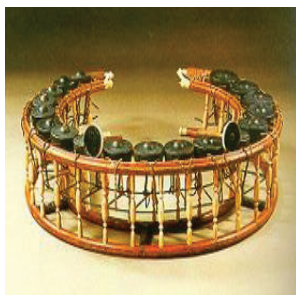

ซอสามสาย
 (มีเสียงที่ไพเราะ นุ่มนวล)

ซออู้
 (มีเสียงทุ้ม นุ่มนวล กังวาน)

ประเภทเครื่องตี เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงดนตรีด้วยการใช้ของสองสิ่งกระทบกันด้วยการตี
 นับว่าเป็นเครื่องดนตรีประเภทเก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์รู้จักใช้ ได้มีวิวัฒนาการจากอุปกรณ์ง่ายๆ ให้มีความ
 หลากหลายออกไป ทั้งรูปแบบและวัสดุที่ใช้สำหรับเครื่องดนตรีไทยที่เป็นประเภทเครื่องตี คือ ข้องมโหรี
 กลองทัด และฉิ่ง, ฉาบ

ประเภทเครื่องเป่า เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงจากลมเป่า อุปกรณ์ดั้งเดิมได้จากพืช
 ได้แก่ หลอดไม้ต่าง ๆ และจากสัตว์ ได้แก่ เขาสัตว์ต่างๆ ต่อมาได้มีวิวัฒนาการด้วยการเจาะรูและ
 ทำลิ้น เพื่อให้เกิดระดับเสียงได้มาก เครื่องดนตรีเหล่านี้ ได้แก่ ขลุ่ย และแคน ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ขลุ่ยเพียงออ

ปี่นอก

เครื่องดนตรีสากล

๑. เครื่องสาย

เครื่องดนตรีประเภทนี้ทำให้เกิดเสียงโดยการทำให้สายสั่นสะเทือนสายที่ใช้เป็นสายโลหะหรือสายเอ็น เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย แบ่งตามวิธีการเล่นเป็น ๒ จำพวก คือ

๑.๑ เครื่องดีด ได้แก่ กีตาร์ แบนโจ ฮาร์ป

๑.๒ เครื่องสี ได้แก่ ไวโอลิน วิโอลา

๒. เครื่องเป่าลมไม้

เครื่องดนตรีประเภทนี้แบ่งตามวิธีทำให้เกิดเสียงเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ จำพวกเป่าลมผ่านช่องลม ได้แก่ เรคอร์ดเดอร์ ปิคโคโล ฟลูต

๒.๒ จำพวกเป่าลมผ่านลิ้น ได้แก่ คลาริเน็ต แซกโซโฟน

๓. เครื่องเป่าโลหะ

เครื่องดนตรีประเภทนี้ ทำให้เกิดเสียงโดยการเป่าลมให้ผ่านริมฝีปากไปปะทะกับช่องที่เป่า ได้แก่ ทรัมเป็ต ทรอมโบน เป็นต้น

๔. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี

เครื่องดนตรีประเภทตี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

๔.๑ เครื่องตีที่ทำทำนอง ได้แก่ ไซโลโฟน เบลโลรา ระฆังราว

๔.๒ เครื่องตีที่ทำจังหวะ ได้แก่ ทิมปานี กลองใหญ่ กลองแตร์ก ทอมบา กลองชุด

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การเลียนแบบท่าทางสัตว์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงท่าเลียนแบบท่าปลา นก ม้า

๑. นักเรียนเลียนแบบการแหวกว่ายของปลา ประกอบเพลงปลา
๒. นักเรียนทำท่าเลียนแบบท่าทางนกบิน ประกอบเพลงนกบิน
๓. นักเรียนทำท่าทางการวิ่งของม้า ประกอบเพลงม้าวิ่ง

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

แผนการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การกำเนิดนาฏศิลป์และสิ่งเคารพในนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ (นาต - ตะ - สีน) Thai Dance คือ การฟ้อนรำของมนุษย์ที่ดูแล้วมีความอ่อนช้อยงดงาม และเป็นการฟ้อนรำโดยการเคลื่อนไหวของอวัยวะทุกส่วนของร่างกายตามจังหวะของเครื่องดนตรีในแต่ละท้องถิ่นแต่ละชาติ ภาษาและตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งทำให้ผู้ชมเกิดความเพลิดเพลิน

ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะแห่งการฟ้อนรำ ที่มีสมมติฐานมาจากธรรมชาติ แต่ได้รับการตกแต่งและปรับปรุงให้งดงามยิ่งขึ้น จนก่อให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจแก่ผู้ดูผู้ชม โดยแท้จริงแล้วการฟ้อนรำก็คือ ศิลปะของการเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น แขน ขา เอว ไหล่ หน้าตา ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการฟ้อนรำจึงมาจากอิริยาบถต่าง ๆ ของมนุษย์ ได้แก่ ยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น

สิ่งเคารพในนาฏศิลป์

๑. รูปพระพิฆเนศวร

พระพิฆเนศวร เป็นเทพแห่งความรู้ สติปัญญา ศิลปศาสตร์ เป็นใหญ่เหนืออุปสรรค พระพิฆเนศวรเป็นเทพแห่งปราชญ์และความรอบรู้ต่าง ๆ เป็นเทพแห่งขจัดอุปสรรคความขัดข้อง เกลียวฉลาดมีคุณธรรม

๒. รูปพระภรตฤาษี (พ่อแก่)

พระภรตฤาษี เป็นฤาษีตนหนึ่งที่วงการนาฏศิลป์เคารพบูชา ท่านพระภรตฤาษี เป็นผู้จัด
บ้านที่การทำรำตามตำนานพระพรหมผู้เป็นเจ้าจนเกิดตำราทำรำที่เรียกว่า “ภรตศาสตร์” หรือ
“นาฏยศาสตร์” เกิดขึ้น ซึ่งตำนานเกี่ยวข้องกับการฟ้อนรำมีหลายตำนานที่กล่าวแตกต่างกัน
ออกไปเช่นกัน พระฤาษีครูและเครื่องหมายแห่งความกตัญญูรู้คุณอาจารย์พ่อแก่เป็นคำสามัญใช้
ในวงการโขนละคร

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

แผนการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การเลียนแบบท่าทางสัตว์

การเลียนแบบท่าทางของสัตว์ในเชิงนาฏศิลป์ไทย คือ การนำท่าทางการเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะเด่นของสัตว์ที่เลียนแบบได้สอดแทรกลีลาการยกย่องทางนาฏศิลป์เข้าไป เพื่อให้เกิดความอ่อนช้อย งดงาม เช่น

๑. ท่าปลา ปลาเป็นสัตว์ที่อยู่น้ำ ไปไหนก็แหวกว่ายไปมา

ท่าที่ ๑ มือตะแคงตั้งไว้ข้างหน้าระดับหน้าอก งอแขนเล็กน้อย อีกมือหนึ่งส่งแขนไปข้างหลังฝ่ามือเหยียดตรง เอียงศีรษะตามมือที่ตั้งอยู่ข้างหนึ่ง โบกปลายนิ้วตามจังหวะเพลง ซอยเท้าเคลื่อนตัวไป

ท่าที่ ๒ วางฝ่ามือทับกันบนหลังมือ แล้วกระดิกหัวแม่มือเล็กน้อย หักปลายนิ้วทั้งสอง ซอยเท้าเคลื่อนตัวตามจังหวะย่อเข้าลง ก้มศีรษะแล้ว ซ้อนปลายนิ้วทั้งสองขึ้น ซอยเท้าเคลื่อนตัวตามจังหวะ ยืดตัวและเงยศีรษะขึ้น

เพลงปลา

ลัดดา นิลมณี

ในตู้แก้วมองไปเห็นปลา
ครีบกางหางโบกไหวไหว

แหวกว่ายช้า ๆ ตาสดใส
กินตะไคร้ไรน้ำ สำราญเอย

๒. ท่านก นกเป็นสัตว์ปีก เวลาไปไหนต้องบินขยับปีกไปมา

นกบิน มือทั้งสองตั้งวง ลดมือลงเป็นจีบคว่ำ แล้วโบกขึ้นตั้งวงทำสลับกันไปพร้อมกับซอยเท้ายืดหยุ่นเคลื่อนตัวตามจังหวะ

นกרון กางแขนระดับไหล่ งอข้อศอกเล็กน้อย คว่ำฝ่ามือทั้งสอง ขยับมือขึ้นลง เช่น
แตะเท้าขวา เอียงขวา มือขวาสูงขยับข้อมือขึ้นลง แตะเท้าซ้าย เอียงซ้าย มือ
ซ้ายสูงขยับข้อมือขึ้นลง

เพลงนกบิน

วิทย์โรงเรียน

เจ้านกน้อยคล้อยบินสู่เวหา
บิน บิน ถลา ถลาเล่นลม

เจ้าถลาเล่นลมเพลินฤดี
บินล่องบินลอย บินถลา ถลา เล่นลม

๓. **ท่าม้า** ม้า เป็นสัตว์สี่เท้า เวลาเดินหรือวิ่งจะได้ยินเสียงของเท้าทั้งสี่
ม้าเดิน กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ หักข้อมือลง แขนตั้ง มือหนึ่งยกสูงระดับจมูก อีกมือหนึ่ง
 ลดต่ำกว่าเล็กน้อย ก้าวเท้าหรือย่อเท้าไหน มือข้างเดียวกันจะยกสูงขึ้น ทำสลับกันไปตามจังหวะ
ม้ากระโดด กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ หักข้อมือลง งอแขน มือหนึ่งยกสูง อีกมือหนึ่งต่ำกว่า
 ยกเท้าข้างที่มือต่ำไปด้านหลัง (กระดกเท้า) เอียงหน้าไปมองทางเท้าที่ยก ทำสลับกันไปตาม
 จังหวะ

เพลงม้าวิ่ง

บัณฑิต บุญยาคม

ม้าวิ่งกับกับ
 ม้าวิ่งเร็วไว
 ม้าวิ่งเร็วรี
 ม้าวิ่งเร็วไว
 ม้าวิ่งเร็วรี

เดี่ยวเดียวลับตาเราไป
 เร็วทันใจ ควบกับ กับ กับ
 ดูซีหายไประไว
 เร็วทันใจ ควบกับ กับ กับ
 ดูซีหายไประไว

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ผลไม้ข้อใดมีลักษณะกลมที่สุด

- ก. แตงกวา
- ข. มะนาว
- ค. มะม่วง

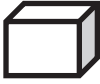
๒. รูปร่างของต้นไม้ตรงกับข้อใด

- ก.
- ข.
- ค.

๓. อุปกรณ์ใดเหมาะสำหรับการเขียนรูปร่าง

- ก. ดินสอ
- ข. พู่กัน
- ค. แปรงสีฟัน

๔. ข้อใดแสดงรูปทรงของสิ่งที่กำหนดให้ถูกต้อง

- ก. จาน
- ข. โถง
- ค. แก้วน้ำ

๕. เสียงในข้อใดเกิดขึ้นเองจากธรรมชาติ

- ก. ฟังรื่อง
- ข. แตรรถยนต์
- ค. ตีกลอง

๖. การกระทำใดทำให้เกิดเสียง

- ก. การเขียน
- ข. การฟัง
- ค. การดีด

๗. ข้อใดอ่านสะกดคำว่า “นาฏศิลป์” ได้ถูกต้อง

- ก. นาด – ตะ – สิ้น
- ข. นาฏ – -ศิลป์
- ค. นาฏ – -ณะ – ศิลป์

๘. การแสดงบทบาทสมมุติ หมายความว่าถึงตามข้อใด

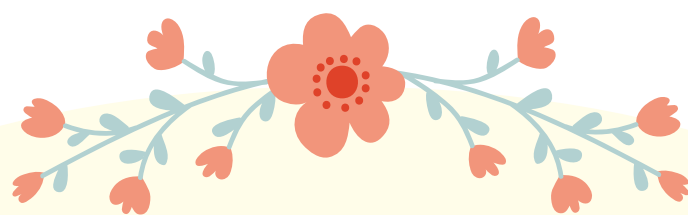
- ก. เลียนแบบธรรมชาติ
- ข. เลียนแบบพฤติกรรมของคน
- ค. ถูกทุกข้อ

๙. การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติ ต้นข้าว ควรทำตามข้อใด

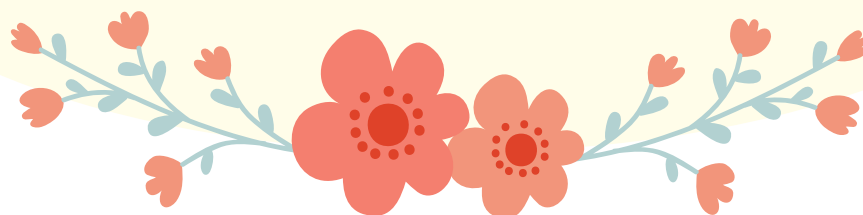
- ก. จีบหงายข้างลำตัว ประพรมลงมา
- ข. ยกแขนทั้ง ๒ ข้าง โบกไปโบกมา
- ค. นั่งลงกระโดดขึ้นลง

๑๐. นาฏศิลป์มีที่มาตามข้อใด

- ก. ธรรมชาติ
- ข. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
- ค. สิ่งแวดล้อม

หน่วยย่อยที่ ๒
จินตนาการหรรษา

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดเป็นรูปทรงของต้นไม้

ก.

ข.

ค.

๒. ข้อใดจัดอยู่ในรูปทรงกลมทั้งหมด

ก. โอง โต้ะ

ข. มะนาว ส้มเขียวหวาน

ค. แก้วน้ำ มะละกอ

๓. ภาพสิ่งของที่อยู่ใกล้-ไกล ข้อใดถูกต้อง

ก.

ข.

ค.

๔. ข้อใดเป็นวัสดุที่ใช้ในงานปั้น

ก. สีน้ำ

ข. น้ำมันสน

ค. ดินน้ำมัน

๕. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการฝึกร้องเพลง

- ก. ฝึกการเปล่งเสียงตามโน้ตดนตรี
- ข. ฝึกการเล่นดนตรี
- ค. ฝึกการพ้องร่า

๖. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการร้องเพลงได้ไพเราะ

- ก. ทำนองเพลง
- ข. จังหวะเพลง
- ค. โน้ตดนตรี

๗. วิธีใดทำให้ฝึกร้องเพลงได้ไพเราะ

- ก. ฝึกอ่านโน้ตดนตรี
- ข. ฝึกเล่นดนตรี
- ค. ฝึกออกเสียงให้ชัดเจน

๘.

จากภาพควรเป็นท่าที่ใช้ประกอบเพลงใด

- ก. เพลงข้ามถนน
- ข. เพลงช้าง
- ค. เพลงกา

๙. ข้อใดเป็นภาษาท่าประเภแสดงอารมณ์

- ก. ปฏิเสธ
- ข. ดีใจ
- ค. ไป

๑๐. จากภาพเป็นนาฏยศัพท์ตามข้อใด

- ก. จีบคว่ำ
- ข. จีบหงาย
- ค. จีบส่งหลัง

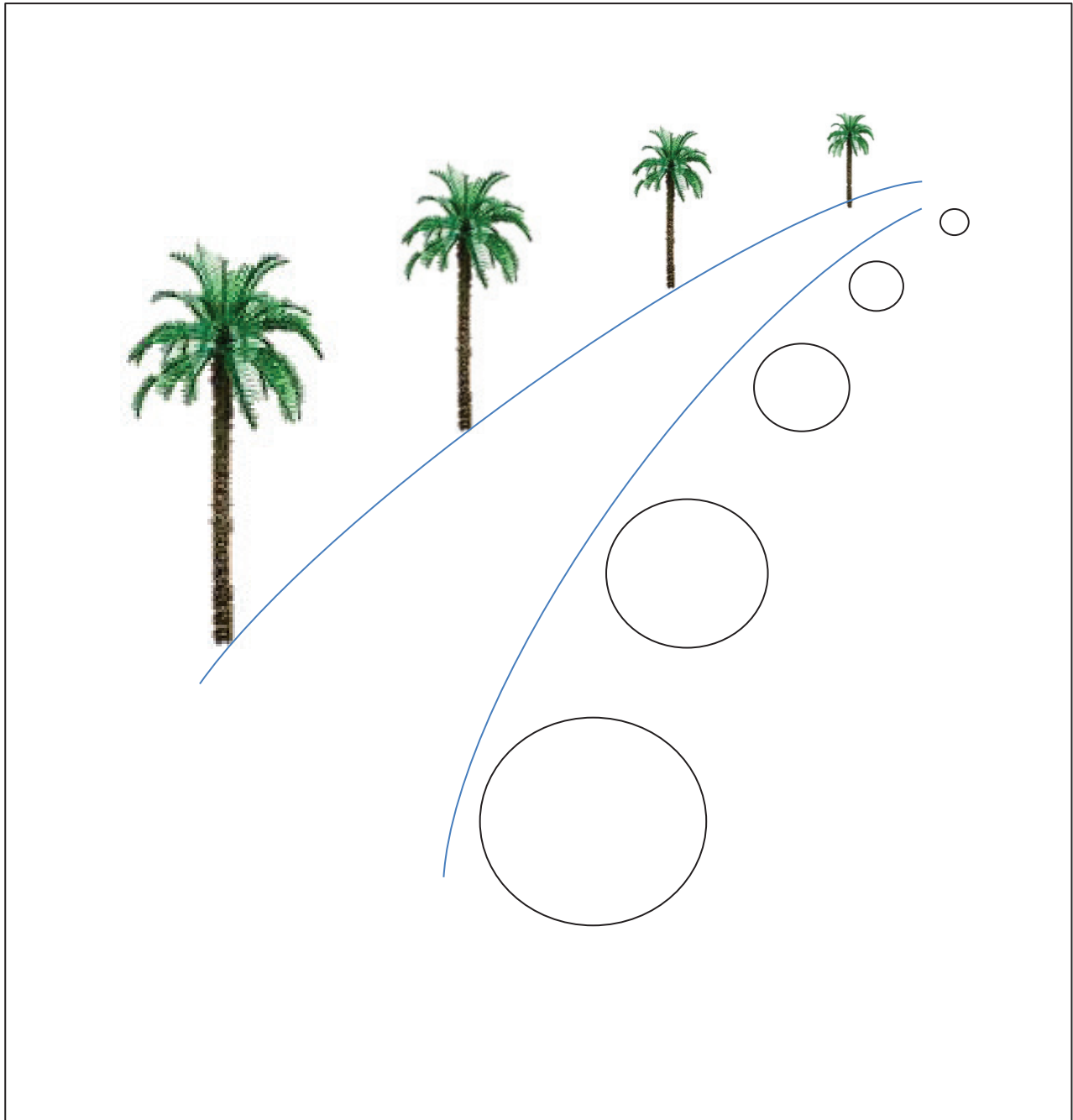
ใบงานที่ ๐๑

ป ๘.๒/ผ ๑-๐๑

เรื่อง วาดภาพตามจินตนาการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนต่อเติมภาพตามจินตนาการให้สมบูรณ์

ชื่อ ชั้น เลขที่
โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๑
เรื่อง ผลไม้ของฉัน

บ.๘.๒/ผ ๒-๐๑

- คำสั่ง** ๑. ให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันเป็นรูปผลไม้ที่นักเรียนชอบให้สวยงาม และให้ปฏิบัติ
ตามขั้นตอนการปั้นที่ถูกต้อง
๒. นำเสนอผลงาน

ชื่อ ชั้น เลขที่.....
โรงเรียน..... จังหวัด

ใบงานที่ ๐๑

ป ๘.๒/ผ ๓-๐๑

เรื่อง ท่องบทกลอน ร้องเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำกลอนพร้อมทั้งร้องเพลงให้ถูกต้อง

เพลงช้าง

เนื้อร้อง คุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง

ทำนอง พม่าเชว

ช้าง ช้าง ช้าง

หนูรู้จักช้างหรือเปล่า

ช้างมันตัวโตไม่เบา

จมูกมันยาวเรียกว่า งวง

สองเขี้ยวข้างงวงเรียกว่า งา

มีหูมีตาหางยาว

เพลงแมงมุมลาย

แมงมุมลายตัวนั้น ฉันเห็นมันชมซานเหลือน

วันหนึ่งมันถูกฝน ไหลหล่นจากบนหลังคา

พระอาทิตย์ส่องแสง น้ำแห้งเหือดไปลับตา

มันรีบไต่ขึ้นฝา หันหลังมาทำตาลูกวาว

ชื่อ ชั้น เลขที่.....

โรงเรียน..... จังหวัด

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ร้องรำ ทำเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกอ่านเพลงชาติ ให้คล่องและถูกต้อง

เพลงชาติไทย

เนื้อร้อง พ.อ.หลวงสารานุประพันธ์

ทำนอง พระเจนดุริยางค์

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี

เป็นประชาชาติ ไผทของไทยทุกส่วน
ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
เถลิงประเทศ ชาติไทยทวี มีชัย ชโย

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง ร้องรำทำเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาสาระของเพลง

๑. ชื่อเพลง
๒. เพลงนี้มีความหมายอย่างไร
๓. เพลงนี้มีคุณค่า ประโยชน์อย่างไร
๔. เพลงนี้ให้ความรู้สึกละเอียดอย่างไร

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน

แผนภูมิที่ ๑ บทกลอนนี้ของฉัน

เรื่อง ร้องรำทำเพลง

แผนภูมิบทกลอนนี้ของฉัน

นี่ของของเธอ	นี่ของของฉัน
+ +	+ +
มันสับเปลี่ยนกัน	ฉันคืนให้เธอ
+ +	+ +
นี่ของของเธอ	ที่ทำตกไว้
+ +	+ +
ฉันนี้เก็บได้	นำมาให้เธอ
+ +	+ +

แผนภูมิที่ ๒ เพลงและจังหวะในการร้องเพลง เรื่อง ร้องรำ ทำเพลง

เพลงแมงมุมลาย

แมงมุมลายตัวนั้น ฉันเห็นมันชมซานเหลือนทน์ วันหนึ่งมันถูกฝน ไหลหล่นจากบนหลังคา
พระอาทิตย์ส่องแสง น้ำแห้งเหือดไปลับตา มันรีบไต่ขึ้นฝา หันหลังมาทำตาลูกวาว

เพลงช้าง

เนื้อร้อง คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง

ทำนอง พม่าเชว

ช้าง ช้าง ช้าง
ช้างมันตัวโตไม่เบา
สองเขี้ยวข้างงวงเรียกว่า งา

หนูรู้จักช้างหรือเปล่า
จมูกมันยาวเรียกว่า งวง
มีหูมีตาหางยาว

เพลงจับปุดำ

เนื้อร้อง-ทำนอง สุกีร์ ไกรเลิศ

จะจับปุดำ ขยำปูนา
สนุกจริงเอยแล้วเลยนอนเปล

จะจับปูม้าเลยไปคว้าเอาปูทะเล
ชะโอะละเห่ นอนในเปลให้หลับไป

เพลงเปิดอาบน้ำ

เนื้อร้อง-ทำนอง สุกีร์ ไกรเลิศ

ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ
ตาก็จ้องแลมอง
ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ
ตาก็จ้องแลดู

เปิด อาบน้ำในคลอง
เพราะในคลองมีหอยปลาปู
เปิด อาบน้ำในคู
เพราะในคูมีหอยปูปลา

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ความหมายและระดับเสียงดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่าน เขียนตัวย่อตัวโน้ตไทย

ที -	ที -
ลา -	ลา -
ซอล -	ซอล -
ฟา -	ฟา -
มี -	มี -
เร -	เร -
โด -	โด -
ชื่อ	ชั้น.....เลขที่
โรงเรียน.....	

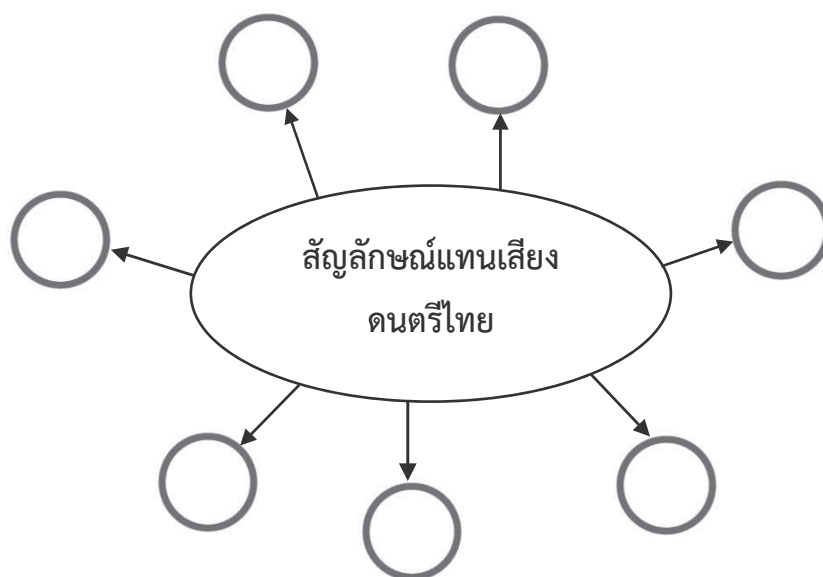

ป ๘.๒/ผ ๔-๐๔

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง สัญลักษณ์แทนเสียงดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิด สัญลักษณ์แทนเสียงดนตรีไทย

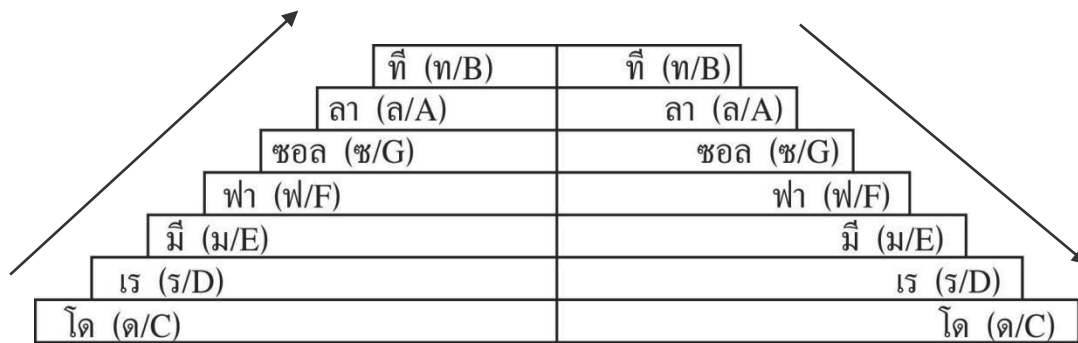
ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง เสียงดนตรี

แผนภาพขั้นบันไดระดับเสียงดนตรี

สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีไทย ได้แก่

ด ร ม ฟ ซ ล ท

สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีไทย ได้แก่

โด เร มี ฟา ซอล ลา ที

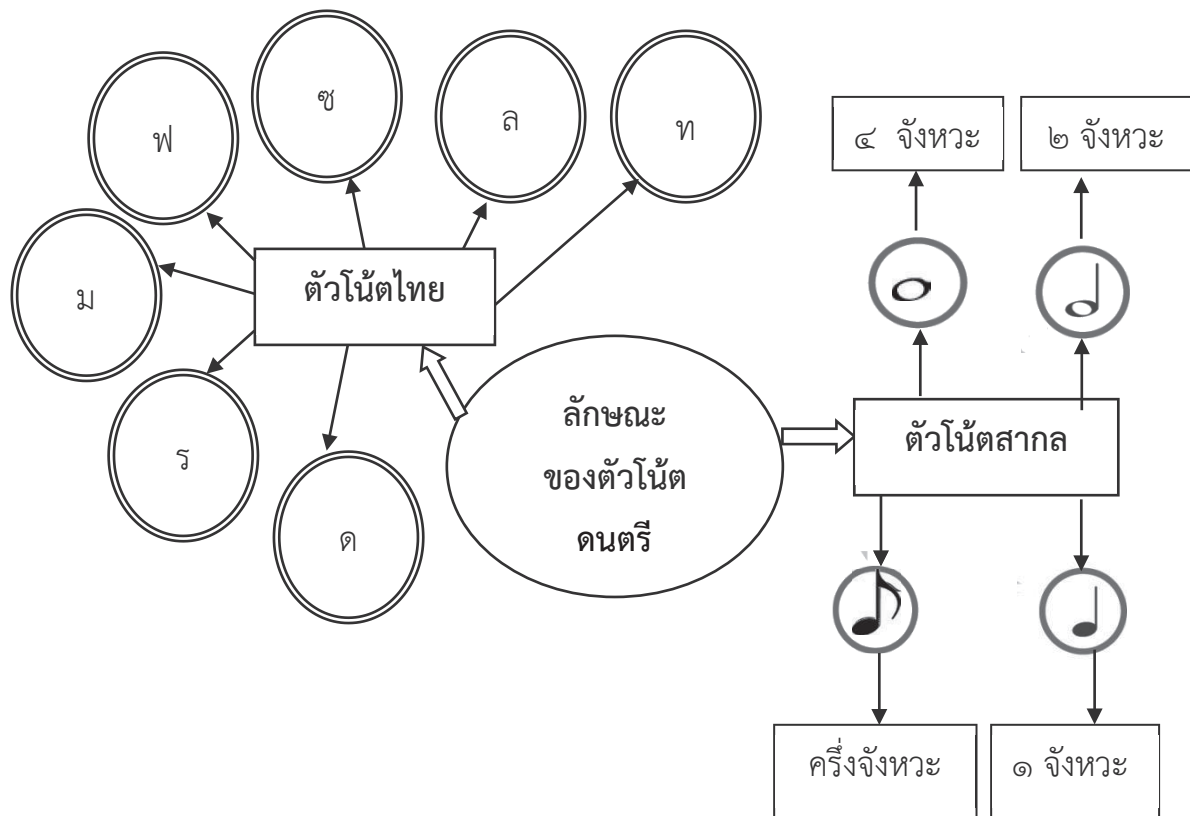
สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีสากล ได้แก่

C D E F G A B

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง ตัวโน้ตดนตรีไทย และดนตรีสากล

แผนภูมิตัวโน้ตดนตรีไทย และดนตรีสากล

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

การแสดงนาฏยศัพท์ในนาฏศิลป์

การแสดงท่าของนาฏศิลป์ไทย ใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าในการสื่อความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึก
นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำ เป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย ที่สามารถสื่อความหมายกันได้
เช่น ตั้งวง จีบ กระทุ้ง กระดก สะบัดมือ

ตั้งวง เป็นลักษณะของลำแขนที่ทอดโค้ง นิ้วทั้งสี่ชิดกัน นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย
หักข้อมือเข้าหาลำแขน วงแบ่งออกเป็น

๑. วงบน

ตัวนาง - ปลายนิ้วสูงระดับหางคิ้ว

ตัวพระ - ปลายนิ้วสูงระดับแง่ศรัทธา

๒. วงกลาง

ตัวนาง - ปลายนิ้วระดับไหล่

ตัวพระ - ปลายนิ้วระดับไหล่

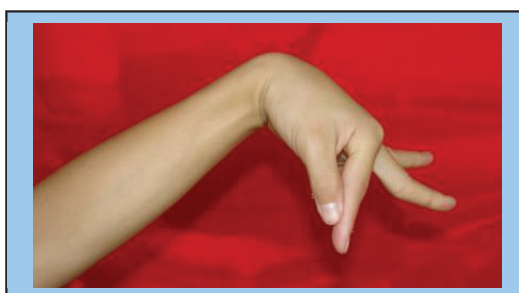
๓. วงล่าง

ตัวนาง - ตั้งมือระดับหัวเข่า

ตัวพระ - ตั้งมือระดับหัวเข่า

จีบ เป็นลักษณะของการใช้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดข้อสุดท้ายของปลายนิ้วชี้ นิ้วที่เหลือกรีดออกคล้ายรูปพัด หัก
ข้อมือเข้าหาท้องแขน จีบแบ่งออกเป็นจีบคว่ำและจีบหงาย

จีบคว่ำ

จีบหงาย

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๒

การแสดงภาษาท่าทางนาฏศิลป์

การแสดงท่าของนาฏศิลป์ไทย ใช้นาฏศัพท์และภาษาท่าในการสื่อความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึก

นาฏศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำ เป็นคำที่ใช้ในการนาฏศิลป์ไทย ที่สามารถสื่อความหมายกันได้ เช่น ตั้งวง จีบ กระทุ้ง กระดก สะบัดมือ

สะดุดเท้า

เป็นอาการของเท้าที่วางข้างใดข้างหนึ่งไว้ข้างหลัง เปิดส้นเท้าขึ้น เท้าหน้าวางราบลงกับพื้นเพื่อรับน้ำหนัก จากนั้นวางเท้าหลังให้ราบลง เท้าหน้าใช้จมูกเท้าแตะพื้นเตรียมสะดุดแล้วเลื่อนเท้าหน้าโดยเสือกจุมูกเท้าไปข้างหน้า แล้ววางเท้าที่สะดุดราบลงกับพื้นให้เต็มฝ่าเท้า เท้าหลังเปิดส้นสูงขึ้น

กระทุ้ง

คือ การวางเท้าใดเท้าหนึ่งไว้ข้างหลังด้วยจุมูกเท้าเปิดส้นเท้า การกระทุ้ง คือ การกระแทกจุมูกเท้ากับพื้นเบาๆ แล้วยกขึ้น

กระดก

เป็นท่าสับเนื่องมาจากการกระทุ้ง โดยยกเท้าขึ้นข้างหลังแล้วหนีบงัดดันเข้าไปข้างหลังมากๆ หักปลายเท้าลง

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๓ การแสดงภาษาท่าทางของนาฏศิลป์

ฉั้น

จีบมือซ้ายแบบจีบหงายไว้ระดับอก

เจอ

ยื่นมือออกไป พร้อมกับกระดกขึ้น
และกระดกลงเบา ๆ

ทำน

แบมือยกขึ้นระดับศีรษะ กดข้อมือ

ทำนที่เคราพ

ยกมือทั้งสองข้างขึ้นระดับศีรษะฝ่ามือ
ให้ฝ่ามือโน้มลงทำไหว้

รัก

วางมือทั้งสองไขว้ทับกันแนบอก

ชมเชย

หงายมือทั้งสองข้างชูขึ้น สูงกว่าระดับไหล่เล็กน้อย
ให้มือข้างหนึ่งสูงกว่าอีกข้างเล็กน้อย

ดีใจ

มือซ้ายจับนิ้วยกขึ้นใกล้ ๆ มุมปาก

เก๋อเงิน

ถูฝ่ามือแล้วทิ้งแขนข้างหนึ่ง

ห้ามหรือปฏิเสธ

ตั้งวงล่าง่ายปลายนิ้วไปมา

ดม หอม

มือซ้ายจับนิ้วยกขึ้นใกล้จมูก

ร้องไห้

ฝ่ามือซ้ายแตะหน้าผากมือขวา
จับหางยเหินือเอา

เจริญรุ่งเรือง

แบมือตั้งสูงระดับศีรษะทั้งสองมือ

บัตรภาพที่ ๑

บัตรภาพการแสดงนาฏศิลป์ไทย

บัตรภาพที่ ๒

นาฏศิลป์ไทยอนุรักษ์ ชูตระบากรับ

บัตรคำที่ ๑

บัตรคำนาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ส่วนมือ

- จีบหงาย
- จีบคว่ำ

ตั้งวง

- ตั้งวงบน
- ตั้งวงกลาง
- ตั้งวงล่าง

นาฏยศัพท์ส่วนเท้า

- กระทุ้ง
- กระดกเท้า

ภาษาท่าทาง

- รัก
- ห้าม / ปฏิเสธ

แบบประเมินตนเอง
การปฏิบัติทำนาฏยศัพท์

ชื่อ เลขที่ ชั้น

๑. ให้นักเรียนประเมินตนเองว่าสามารถปฏิบัติภาษาท่ารำนนาฏศิลป์ต่อไปนี้ได้ระดับใด

รายการ	ผลการปฏิบัติการ			
	๔	๓	๒	๑
๑.๑ จีบหางาย				
๑.๒ จีบคว่ำ				
๑.๓ ตั้งวงบน				
๑.๔ ตั้งวงกลาง				
๑.๕ ตั้งวงล่าง				
๑.๖ กระทุ้ง / กระดกเท้า				

๒. นาฏยศัพท์คือ

.....
.....

๓. ทำนาฏยศัพท์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มีท่าอะไรบ้าง

.....
.....

๔. ข้อบกพร่องที่ไม่สามารถปฏิบัติได้คืออะไร

.....
.....

๕. นักเรียนมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอย่างไร

.....
.....

๖. หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วเกิดผลอย่างไร นักเรียนมีความรู้สึกร้อย่างไร

.....
.....

การปฏิบัติทำรำนานาศิลป์

ชื่อ เลขที่ ชั้น

๑. ให้นักเรียนประเมินตนเองว่าสามารถปฏิบัติภาษาทำรำนานาศิลป์ต่อไปนี้ได้ระดับใด

รายการ	ผลการปฏิบัติการ			
	๔	๓	๒	๑
๑. รัก				
๒. ห้าม/ปฏิเสธ				

๒. ภาษาทำรำนานาศิลป์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มีอะไรบ้าง

.....
.....

๓. ปัญหาอุปสรรคที่ไม่สามารถปฏิบัติได้คืออะไร

.....
.....
.....

๔. นักเรียนมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขและอุปสรรคอย่างไร

.....
.....
.....

๕ หลังจากแก้ปัญหาแล้วเกิดผลอย่างไร นักเรียนมีความรู้สึกร้อย่างไร

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ใบงานที่ ๐๑

การฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย เพลงเมื่อจะข้ามถนน

คำชี้แจง

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่ม ๆ ละ ๔-๕ คน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดท่าทางประกอบเพลงเมื่อจะข้ามถนน นำเสนอหน้าชั้นเรียน
๓. นักเรียนปฏิบัติท่ารำ เพลงเมื่อจะข้ามถนน จากการสาธิตของครู
๔. นักเรียนฝึกแสดงท่าทางจนคล่องแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

คำเพิ่มเติม

๑. เพลงเมื่อจะข้ามถนน มีจุดประสงค์อย่างไร
๒. ก่อนที่จะข้ามถนน เราต้องทำอะไร
๓. การข้ามถนนให้ปลอดภัย ควรทำอะไร
๔. สิ่งที่เราควรปฏิบัติในการข้ามถนน ควรทำอะไร
๕. ผู้อำนวยการความสะดวกในการข้ามถนนให้นักเรียนคือใคร

ใบงานที่ ๐๒ เพลงแว่วเสียงแคน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงแว่วเสียงแคนแล้วตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย × ลงหน้าข้อ
ที่ถูกต้อง

๑. เพลงแว่วเสียงแคน เป็นเพลงของภาคใด
 - ก. ภาคอีสาน
 - ข. ภาคกลาง
 - ค. ภาคใต้
๒. “ยามสนธยา” หมายถึงเวลาใด
 - ก. เวลาเช้า
 - ข. เวลากลางคืน
 - ค. เวลาเย็น
๓. “แสงเดือนมาเยือนขอบฟ้า” แสงเดือนหมายถึงข้อใด
 - ก. พระอาทิตย์
 - ข. พระจันทร์
 - ค. ดวงดาว
๔. จากเพลงแว่วเสียงแคน อยู่ในอารมณ์ใด
 - ก. โศกเศร้า
 - ข. เหงาหงอย
 - ค. สนุกสนาน
๕. จากเพลง “แลน แลน แต่ แต่ แล แลน” กล่าวถึงเครื่องดนตรีชนิดใด
 - ก. พิณ
 - ข. แคน
 - ค. โปงลาง

แผนภูมิเพลงที่ ๐๑

เพลงเมื่อจะข้ามถนน

อย่าเหม่อมอง	ต้องดูข้างหน้า
อีกซ้ายแลขวา	เมื่อจะข้ามถนน
หากยวดยานหลาย	ก็ต้องอดใจทน
อย่าตัดหน้ารถยนต์	ทุกคนควรระวังเอย

ม	ง	แ	ะ	ม	ง	แ	ะ	แ	ะ	ม	ง	ตะ	ลุ่ม	ตุ้ม	ม	ง
ม	ง	แ	ะ	ม	ง	แ	ะ	แ	ะ	ม	ง	ตะ	ลุ่ม	ตุ้ม	ม	ง
ม	ง	แ	ะ	ม	ง	แ	ะ	แ	ะ	ม	ง	ตะ	ลุ่ม	ตุ้ม	ม	ง

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการสร้างสรรค์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดเป็นรูปทรงของต้นไม้

ก.

ข.

ค.

๒. ข้อใดจัดอยู่ในรูปทรงกลมทั้งหมด

ก. โอง โตะ

ข. มะนาว ส้มเขียวหวาน

ค. แก้วน้ำ มะละกอ

๓. ภาพสิ่งของที่อยู่ใกล้-ไกล ข้อใดถูกต้อง

ก.

ข.

ค.

๔. ข้อใดเป็นวัสดุที่ใช้ในงานปั้น

ก. สีน้ำ

ข. น้ำมันสน

ค. ดินน้ำมัน

๕. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการฝึกร้องเพลง

- ก. ฝึกการเปล่งเสียงตามโน้ตดนตรี
- ข. ฝึกการเล่นดนตรี
- ค. ฝึกการแต่งเพลง

๖. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการร้องเพลงได้ไพเราะ

- ก. ทำนองเพลง
- ข. จังหวะเพลง
- ค. โน้ตดนตรี

๗. วิธีใดทำให้ฝึกร้องเพลงได้ไพเราะ

- ก. ฝึกอ่านโน้ตดนตรี
- ข. ฝึกเล่นดนตรี
- ค. ฝึกออกเสียงให้ชัดเจน

๘.

จากภาพควรเป็นท่าที่ใช้ประกอบเพลงใด

- ก. เพลงข้ามถนน
- ข. เพลงช้าง
- ค. เพลงกา

๙. ข้อใดเป็นภาษาท่าประเภทแสดงอารมณ์

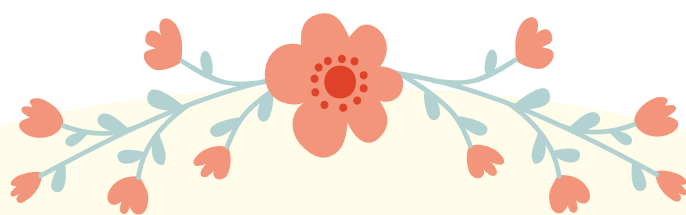
- ก. ปฏิเสธ
- ข. ดีใจ
- ค. ไป

๑๐.

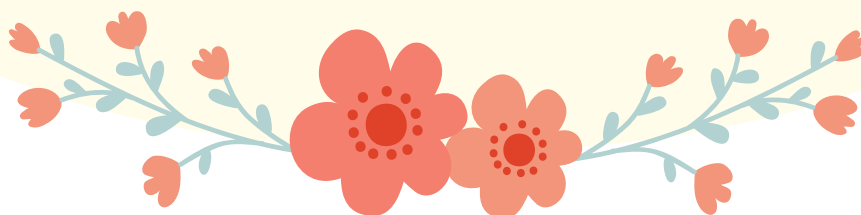
จากภาพเป็นนาฏยศัพท์ตามข้อใด

- ก. จีบคว่ำ
- ข. จีบหงาย
- ค. จีบส่งหลัง

หน่วยย่อยที่ ๓

ลีลาศิลป์ไทย

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. จากภาพเป็นงานศิลปะท้องถิ่นของภาคใด
- ก. ภาคอีสาน
 - ข. ภาคกลาง
 - ค. ภาคใต้
๒. ถ้านักเรียนต้องการปั้นดินน้ำมันเป็นรูปเต่างโม นักเรียนต้องปั้นดินน้ำมันเป็นรูปอะไรก่อน
- ก. เป็นแผ่นบาง ๆ
 - ข. เป็นแท่งสี่เหลี่ยม
 - ค. เป็นก้อนกลม ๆ
๓. ถ้านักเรียนต้องการสร้างภาพปะติดให้เป็นรูปดวงอาทิตย์ ต้องใช้กระดาษสีใด
- ก. สีน้ำเงิน สีฟ้า
 - ข. สีเหลือง สีเขียว
 - ค. สีส้ม สีแดง
๔. ข้อใดเป็นงานศิลปะท้องถิ่นของไทย
- ก. ตุ๊กตาบาร์บี้
 - ข. ผ้าชิ้นลายมัดหมี่
 - ค. วิหขุบั๋งคั้บ

๕. ข้อใดเรียงเสียงดนตรีไม่ถูกต้อง

- ก. โด มี ฟา
- ข. มี เร โด
- ค. มี ฟา ซอล

๖. เสียงเป่านกหวีด เป็นเสียงลักษณะใด

- ก. เสียงสั้น
- ข. เสียงเบา
- ค. เสียงแหลม

๗. สัญลักษณ์โน้ตตัวใดมีเสียงต่ำกว่าเสียงฟา

- ก. ร ม
- ข. ซ ล
- ค. ท ด

๘. ทำรัสอดสร้อยมาลา ใช้กับเพลงร่ำวงมาตรฐานในข้อใด

- ก. เพลงคืนเดือนหงาย
- ข. เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ
- ค. เพลงงามแสงเดือน

๙. ร่ำวงมาตรฐาน มีต้นกำเนิดจากท้องถิ่นใด

- ก. ภาคเหนือ
- ข. ภาคกลาง
- ค. ภาคอีสาน

๑๐. ข้อใดเป็นเพลงร่ำวงชาวบ้าน

- ก. เพลงตามองตา
- ข. เพลงสยามเมืองยิ้ม
- ค. เพลงรักกันไว้เถิด

ป ๘.๓/ผ ๑-๐๑

ใบงาน ๐๑

เรื่อง สิ่งของเครื่องใช้

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพลายเส้นสิ่งของเครื่องใช้ในครอบครัวหรือชุมชน
พร้อมบอกชื่อ

ชื่อ ชั้น เลขที่
โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่น

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพวัสดุในท้องถิ่นของนักเรียนที่นำมาสร้างงานศิลปะด้านทัศนศิลป์ จำนวนอย่างน้อย ๓ ชิ้น
๓. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ชื่อกลุ่ม..... สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ ชั้น

๒. ชื่อ ชั้น

๓. ชื่อ ชั้น

โรงเรียน จังหวัด

ป ๘.๓/ผ ๒-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง วิถีชีวิตในชุมชน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพวิถีชีวิตคนในชุมชนของนักเรียน ที่แสดงให้เห็นงานศิลปะในท้องถิ่น(คนทอผ้า, คนหิ้วตะกร้าที่สานด้วยไม้ไผ่, คนกำลังตักน้ำจากโอ่ง, ฯลฯ)

ชื่อชั้น เลขที่
โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง ที่มาและวัสดุสร้างงานศิลปะท้องถิ่น

ที่มาของงานศิลปะในท้องถิ่น

งานศิลปะท้องถิ่นเกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่สร้างสรรค์งานในลักษณะต่าง ๆ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นเครื่องทำมาหากิน หรือเพื่อประกอบพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา จากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งมีการพัฒนาฝีมือเรื่อยมาและมีลักษณะเฉพาะตัวของท้องถิ่นนั้น ๆ

วัสดุสร้างงานศิลปะในท้องถิ่น

วัสดุที่นำมาสร้างงานศิลปะในท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นมีวัสดุแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศ, ภูมิอากาศ, และปัจจัยด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติรอบตัว เช่น ไม้ไผ่, ปอ, ย่านลิเภา, ดินเหนียว, ใบจาก, ฟาง, ใบตาล, กก ฯลฯ ซึ่งบางท้องถิ่นที่มีวัสดุที่เหมือนกันแต่ก็อาจสร้างงานศิลปะท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน

ศึกษาเพิ่มเติม ศิลปะท้องถิ่นภาคเหนือ ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคใต้ ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคอีสาน ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคกลาง ทำมาจากวัสดุใด

เพื่อจะได้เห็นภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ป ๘.๓/ผ ๓-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง เพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำอักษร ก ข ค ง ใส่หน้าข้อความ

ก) ภาคเหนือ ข) ภาคกลาง ค) ภาคใต้ ง) ภาคอีสาน

- ๑. เพลงโนราห์
- ๒. หมอลำ
- ๓. เพลงเรือ
- ๔. เพลงอีแซว
- ๕. เพลงซอ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....
โรงเรียน.....

บ. ๘.๓/พ. ๓-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง เพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกฟังเพลงพื้นบ้าน ๑ เพลง

๑. ครูเปิดแถบบันทึกเสียงให้นักเรียนฟัง

๒. เลือกฟังเพลงจากรายการโทรทัศน์ วิทยู หรือซีดีเพลง จากนั้นให้วิเคราะห์เพลงโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ

๑. ชื่อเพลง

๒. เป็นเพลงพื้นเมืองของภาค

☐ ภาคเหนือ ☐ ภาคอีสาน ☐ ภาคกลาง ☐ ภาคใต้

๓. ทำนอง ☐ ช้า ☐ ปานกลาง ☐ เร็ว

๔. เนื้อร้องมีความหมายเกี่ยวกับเรื่องใด

๕. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงได้แก่

.....
.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

โรงเรียน.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

เรื่อง เพลงพื้นบ้าน

ความหมายของเพลงพื้นบ้าน คือบทเพลงที่เกิดจากคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ใช้ภาษาเรียบง่ายไม่ซับซ้อน มุ่งความสนุกสนานรื่นเริง ใช้เล่นกันในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น

ลักษณะของเพลงพื้นบ้าน ส่วนใหญ่เป็นการเกี่ยวพาราสี หรือการชักถามโต้ตอบกัน ความเด่นของเพลงพื้นบ้านอยู่ที่ความไพเราะ การมหรือถ้อยคำง่าย ๆ กินใจ ใช้ไหวพริบปฏิภาณในการร้องโต้ตอบกัน เพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะมีเนื้อร้องและทำนองง่าย ๆ ร้องเล่นได้ไม่ยาก ฟังไม่นานก็สามารถร้องเล่นตามได้

ประเภทของเพลงพื้นบ้าน อาจแบ่งได้ตามภูมิภาคต่าง ๆ ดังนี้

๑. เพลงพื้นบ้านภาคเหนือ เช่น เพลงคำว ซึ่งเป็นบทขับร้องที่มีทำนองสูง แต่ไพเราะ เพลงขอ เป็นการขับร้องโต้ตอบเกี่ยวพาราสีกัน จ้อยหรือการขับลำนำในโอกาสต่างๆ และทำฮ่ำหรือคำฮ่ำ ซึ่งเป็นการขับร้องหมู่

๒. เพลงพื้นบ้านในภาคอีสาน เช่น หมอลำ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นลำกลอนคือการลำโดยทั่วไป ลำโจทก์ – แก้ว เป็นการถาม – ตอบ โต้ตอบกันในเรื่องต่าง ๆ ลำหมู่ เป็นการลำ เล่านิทาน เรื่องราว โดยมีผู้แสดงประกอบ ลำเต้ย ลำเพลิน เพลงโคราช เพลงเซิ้ง เช่น เซิ้งบั้งไฟ เซิ้งผีตาโขน เซิ้งนางแมว เป็นต้น

๓. เพลงพื้นบ้านในภาคกลาง ในภาคกลางมีเพลงพื้นบ้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งมักใช้ร้องในโอกาสต่าง ๆ เช่น ร้องเพื่อความบันเทิง ได้แก่ เพลงเรือ เพลงอีแซว ลำตัด เพลงฉ่อย ร้องประกอบการทำงาน ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเดินกำรำเคียว ฯลฯ

๔. เพลงพื้นบ้านในภาคใต้ เช่น เพลงเรือ ซึ่งเป็นเพลงทางน้ำเหมือนกับ เพลงเรือของภาคกลาง แต่ทำนองที่ร้องและการแต่งเนื้อเพลงต่างกัน นอกจากนี้ยังมีเพลงบอก ซึ่งเป็น เพลงที่เล่นได้ทั้งร้องคนเดียวและร้องโต้ตอบ เพลงนา ใช้ร้องเล่นเกี่ยวพาราสีในงานเทศกาลต่าง ๆ มี ลักษณะห้วน ๆ ตามภาษาท้องถิ่น ในบางเพลงอาจใช้ภาษามลายู เช่น เพลงโนราห์ ลิเกฮูลู เป็นต้น

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ความสำคัญและประโยชน์ของคนตรีพื้นบ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจเกี่ยวกับดนตรีในท้องถิ่นของนักเรียนว่ามีกิจกรรมใดบ้าง
ที่มีการนำดนตรีเข้ามามีส่วนร่วม แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เทศกาลที่ใช้ดนตรีในท้องถิ่น คือ.....
๒. ดนตรีมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้อย่างไร.....
๓. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมนี้
☐ สนุกสนาน ☐ เบื่อหน่าย ☐ เฉยๆ
๔. นักเรียนคิดว่า ดนตรีมีความสำคัญต่อคนในท้องถิ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด
☐ สำคัญ เพราะทำให้คนในท้องถิ่นมีความสุข สนุกสนาน รักใคร่สามัคคีกัน
☐ ไม่สำคัญ เพราะจะทำให้คนในท้องถิ่นเบื่อหน่ายและล้าสมัย
๕. ประโยชน์ของดนตรีต่อคนในท้องถิ่นได้แก่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ คนในท้องถิ่นจะเกิดความผ่อนคลาย
☐ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
☐ คนในท้องถิ่นจะเหนี่ยวยากลำบากขึ้น

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจดนตรีในท้องถิ่นของนักเรียนพร้อมทั้งระบุลักษณะเด่นและ
เอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่นของตนเอง แล้วตอบคำถาม

๑ เครื่องดนตรีท้องถิ่น

๑.๑ เครื่องดนตรีที่สำคัญในท้องถิ่นของนักเรียนมีอะไรบ้าง ให้นักเรียนยกตัวอย่างมา ๑
ชนิด

๑.๒ ลักษณะเสียงของเครื่องดนตรีเป็นอย่างไรบ้าง

๒. เพลงท้องถิ่นที่นักเรียนชอบฟังมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐

บรรยายธรรมชาติ

☐

เกี่ยวพาราสิกัน

☐

บรรยายการทำงาน

๓. นักเรียนคิดว่าเอกลักษณ์ของวงดนตรีในท้องถิ่นของนักเรียนคืออะไร

ตัวอย่าง ความอ่อนหวาน นุ่มนวลของเสียงเพลง สวยงาม

.....

.....

ใบความรู้ที่ ๑ สำหรับครู และนักเรียน

เรื่อง ดนตรีพื้นบ้าน

ดนตรีท้องถิ่นภาคกลาง

เครื่องดนตรี ได้แก่ จะเข้ ระนาดเอก ข้อง โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ กลองยาว
ลักษณะเด่น ส่วนมากเป็นวงปี่พาทย์พื้นบ้าน วงปี่พาทย์นางหงส์ใช้บรรเลงในงานศพ วงกลองยาวใช้บรรเลงในงานมงคลต่างๆ เป็นต้น
การขับร้อง สนุกสนาน ร่าเริง เนื้อเพลงจะกล่าวถึงวิถีชีวิตของคนภาคกลางและการเกี่ยวพาราสี

ดนตรีท้องถิ่นภาคเหนือ

เครื่องดนตรี ได้แก่ ซึง พิณเปี้ยะ สะล้อ ข้อง ฉิ่ง ฉาบ กลองมอ
ลักษณะเด่น แบ่งตามลักษณะการแสดง วงสะล้อซอใช้แสดงในงานทั่วไป วงกลองมอเชิงใช้ประกอบการฟ้อน
การขับร้อง เนื้อเพลงใช้ภาษาท้องถิ่น สำเนียงเสียงอ่อนหวาน เชื่องช้าและการเกี่ยวพาราสี

ดนตรีท้องถิ่นภาคอีสาน

เครื่องดนตรี ได้แก่ พิณ โปงกลาง แคน กรับ เกราะ กลอง โปง โหวด ปี่ เป็นต้น
ลักษณะเด่น วงโปงกลาง วงกันตรึม มี ๒ กลุ่ม คือกลุ่มอีสานเหนือจะนิยมดนตรี หมอลำ แคน พิณ กลุ่มอีสานใต้จะนิยมดนตรี กันตรึม
การขับร้อง เนื้อเพลงใช้ภาษาถิ่นอีสาน สนุกสนานร่าเริงแจ่มใส เนื้อเพลง จะกล่าวถึงวิถีชีวิต คำสอนของศาสนา และบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ดนตรีท้องถิ่นภาคใต้

เครื่องดนตรี ได้แก่ กลองชาตรี รำมะนา ปี่นอก ซอด้วง ซออู้
ลักษณะเด่น การแสดงโนรา หนังตะลุง วงรองเง็ง วงกาหลอ ใช้แสดงในโอกาสต่าง ๆ
การขับร้อง เนื้อเพลงมักกล่าวถึงเรื่องธรรมชาติ เกี่ยวพาราสี ภาษาที่ใช้ ภาษาท้องถิ่นใต้ ใช้ถ้อยเสียงหวานสั้น ๆ

ใบงานที่ ๐๑

การแสดงท่าทางประกอบเพลงร่ำวง

คำชี้แจง

๑. ให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงตามองตา
๒. ให้แต่ละกลุ่มฝึกทำท่าประกอบเพลงประกอบเพลงตามองตา จากการสาธิต
ของครู
๓. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม จับคู่ชาย-หญิง จัดแถวเป็นรูปวงกลมปฏิบัติท่ารำ
เพลงตามองตา เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด

แผนภูมิเพลงที่ ๐๑

เพลงร่ำวงชาวบ้าน

ร่ำวงชาวบ้าน ทำรำที่ใช้จะไม่มีแบบแผนตายตัว แต่จะนำท่าจากรำวงมาตรฐานมาประกอบ

การรำ เช่น เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด หล่อจรีนระดารา ตามองตา เธอรำช่างน่าดู เขียวชวน ยวนย่าเหล ซ่อมาลี และเพลงลา

เพลงตามองตา

ตามองตา	สายตาก็จ้องมองกัน
รู้สึกเสียวซ่านหัวใจ	หากว่ารักฉันก็ว่ารัก
หากว่าหลงฉันก็ว่าหลง	ฉันคงอดโศกเธอไม่ได้
เธอช่างงามวิไล (ซ้ำ)	เหมือนดอกไม้ที่เธอถือมา

ใบงานที่ ๐๑ การฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง

๑. นักเรียนจับคู่ ชาย หญิง
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกซ้อมท่ารำเพลงงามแสงเดือน เพลงคืนเดือนหงาย
๓. นักเรียนปฏิบัติท่ารำ เพลงงามแสงเดือน เพลงคืนเดือนหงายจากการสาธิตของครู
๔. นักเรียนฝึกแสดงท่าทางจนคล่องแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

ประวัติความเป็นมาราวงมาตรฐาน

ประวัติความเป็นมาของราวงมาตรฐาน

ราวง เป็นการละเล่นของชาวบ้านที่ร่วมเล่นกันเพื่อความสนุกสนานและความสามัคคี แต่เดิมเรียกว่า “**รำโทน**” เนื่องจากใช้โทนตีประกอบจังหวะในการรำ ต่อมาเพิ่มกรับและ ฉิ่ง แต่ยังไม่มีการขับร้องประกอบในการรำ คงรำไปตามจังหวะโทนอย่างเดียว ลักษณะการรำโทนรำเป็นคู่ ๆ เดินเป็นวงกลม ใช้ทำร่างกาย ๆ สุดแท้แต่ใครจะรำหรือทำท่าใด ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ขอเพียงแต่อย่าทำให้ลงตามจังหวะโทน

ต่อมาการเล่น “**รำโทน**” ได้พัฒนามาเป็น “**ราวง**” ลักษณะการราวง คือ มีโต๊ะตั้งกลางวง ชาย - หญิงรำเป็นคู่ ๆ เดินเป็นวงกลมอย่างมีระเบียบ แต่ยังคงยึดจังหวะโทนเป็นหลัก มีการ ขับร้องเพลงประกอบในการรำ เรียกว่า “**ราวงพื้นบ้าน**” การราวงนี้นิยมเล่นในงานเทศกาล หรือเล่นกันเองด้วยความสนุกสนาน เนื้อหาสาระของเพลงราวงพื้นเมือง นอกจากให้ความบันเทิงแล้วยังสอดแทรกอารมณ์ความรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น เพลงช่อมาลี เธอรำช่างน่าดู หล่อจริงนะดารา ตามองตาวนยาเหล ไกลเข้าไปอีกนิต ฯลฯ

ต่อมาในสมัยรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้มอบหมายให้กรมศิลปากรปรับปรุงการเล่นราวงพื้นบ้าน ให้มีระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับอันดีงามของนาฏศิลป์ไทยและเพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นเมือง กรมศิลปากรจึงแต่งบทร้องและทำนองเพลงขึ้นใหม่ ๔ เพลง คือ งามแสงเดือน ชาวไทย คีนเดือนหงาย และรำมาชิมารำ พร้อมทั้งปรับปรุงเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการเล่นราวงมาเป็นวงปี่พาทย์หรือวงดนตรีสากล

บทเพลงราวงมาตรฐานนี้ ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทร้องอีก ๖ เพลง คือ ดวงจันทร์วันเพ็ญ ดอกไม้ของชาติ หญิงไทยใจงาม ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ยอดชายใจหาญ และ บุชานักรบ ผู้คิดประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงราวงทั้ง ๑๐ เพลงนั้น คือ คณะอาจารย์ด้านนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร ได้ช่วยกันคิดประดิษฐ์ทำรำให้งดงามถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ กำหนดให้เป็นแบบมาตรฐานผู้คิดประดิษฐ์ทำรำของราวงมาตรฐาน คือ หม่อมต่วน (นางศุภลักษณ์ ภัทรนาวิก) ครูมัลลีย์ คงประภัทร์ ครูลมูล ยมะคุปต์ และครูผัน โมรากุล ต่อมาได้มีการนำราวงนี้ไปสลับกับวงลีลาศ ทำให้ชาวต่างประเทศรู้จัก ราวง เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้เล่นกันแพร่หลาย และมีแบบแผนอันเดียวกัน กรมศิลปากรจึงเรียกว่า “**ราวงมาตรฐาน**”

วิธีเล่นรำวงมาตรฐาน

๑. แสดงเป็นคู่ ชาย – หญิง จะใช้คู่ก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่
๒. ก่อนเริ่มรำ หญิง – ชาย ทำความเคารพกันด้วยการไหว้ หรือ หญิงพนมมือไหว้ ชายโค้ง
๓. ก่อนรำแต่ละเพลง ดนตรีนำ ๑ วรรค เพื่อให้การเดินเท้าในจังหวะแรกพร้อมเพรียงกัน
๔. มีความพร้อมเพรียงในการรำ ระยะคู่ไม่ห่างหรือชิดกันเกินไป
๕. ใช้ท่ารำตามที่กำหนดไว้ในแต่ละเพลง พนมมือไหว้ซึ่งกันและกัน ก่อนที่จะออกจากวงรำ

การแต่งกายร่างมาตรฐาน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

ร่างมาตรฐาน เพลงคีนเดือนหงาย

ความหมาย หมายถึงเวลากลางคืนเป็นคืนเดือนหงาย มีลมพัดมาเย็นสบายใจ แต่ยังไม่สบายใจเท่าได้ผูกมิตรกับคนอื่น และร่ำเย็นไปทั่วทุกแห่ง ยิ่งกว่านั้นฝนที่โปรยลงมาก็คือการที่ประเทศไทยเป็นประเทศเอกราช มีธงชาติเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ร่ำเย็นทั่วไป

ทำสอดสร้อยมาลาแปลง

แปลงมาจากทำสอดสร้อยมาลาในเพลงงามแสงเดือนท่าเตรียม โดยยืนเท้าชิดกันมือซ้ายตั้งวงบนมือขวาจับหางที่ชายพกศีรษะเอียงขวา พอเริ่มเพลงมือขวาที่จับหางที่ชายพกโบกขึ้นไปตั้งวงบนโดยไม่ต้องสอดหรือม้วนมือซ้ายลดวงลงแล้วพลิกข้อมือเป็นจับหางที่ชายพก เปลี่ยนมาเอียงซ้าย

มือซ้ายลดวงลง แล้วพลิกข้อมือเป็นจับหางที่ชายพก เปลี่ยนมาเอียงซ้าย มือซ้ายยกขึ้นไปตั้งวงบนมือขวาลดวงลงแล้วพลิกข้อมือเป็นจับหางที่ชายพก เอียงขวาทำเช่นนี้สลับกันจนจบเพลง การก้าวเท้าเริ่มก้าวเท้าขวาตรงคำว่า “คีน” ก้าวซ้ายตรงคำว่า “เดือน” เท้าขวาวางหลังด้วยจมูกเท้าตรงคำว่า “หงาย” เท้าขวาเหยียบหนักลงไปตรงคำว่า “เย็น” แล้วก้าวซ้ายตรงคำว่า “พระพาย” ก้าวขวาตรงคำว่า “พลีว” แล้วเท้าซ้ายวางหลังตรงคำว่า “มา” เอียงศีรษะข้างมือจับ และเท้าที่วางหลังก็ข้างเดียวกับมือจับเสมอ

แผนภูมิเพลงที่ ๐๑

เพลงคืนเดือนหงาย

	คำร้อง จหมื่นมานิตยันเรศ (นายเฉลิม เศรษฐนันท์)
	ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท
ยามกลางคืนเดือนหงาย	เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา
เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต	เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา
เย็นร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า	เย็นยั่งน้ำฟ้ามาประพรมเอ๋ย

เพลงคืนหงาย-ท่ารำที่ใช้ ท่าสอสร้อยมาลาแปลง

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. จากภาพเป็นงานศิลปะพื้นบ้านของภาคใด

ก. ภาคอีสาน

ข. ภาคกลาง

ค. ภาคใต้

๒. ถ้านักเรียนต้องการปั้นดินน้ำมันเป็นรูปเต่างโม นักเรียนต้องปั้นดินน้ำมันเป็นรูปอะไรก่อน

ก. เป็นแผ่นบาง ๆ

ข. เป็นแท่งสี่เหลี่ยม

ค. เป็นก้อนกลม ๆ

๓. ถ้านักเรียนต้องการสร้างภาพปะติดให้เป็นรูปดวงอาทิตย์ ต้องใช้กระดาษสีใด

ก. สีน้ำเงิน สีฟ้า

ข. สีเหลือง สีเขียว

ค. สีส้ม สีแดง

๔. ข้อใดเป็นงานศิลปะท้องถิ่นของไทย

ก. ตุ๊กตาบาร์บี้

ข. ผ้าซิ่นลายมัดหมี่

ค. วิทยุบังคับ

๕. ข้อใดเรียงเสียงดนตรีไม่ถูกต้อง

- ก. โด มี ฟา
- ข. มี เร โด
- ค. มี ฟา ซอล

๖. เสียงเป่านกหวีด เป็นเสียงลักษณะใด

- ก. เสียงสั้น
- ข. เสียงเบา
- ค. เสียงแหลม

๗. สัญลักษณ์โน้ตตัวใดมีเสียงต่ำกว่าเสียงฟา

- ก. ร ม
- ข. ซ ล
- ค. ท ด

๘. ทำรัสอดสร้อยมาลา ใช้กับเพลงร่ำวงมาตรฐานในข้อใด

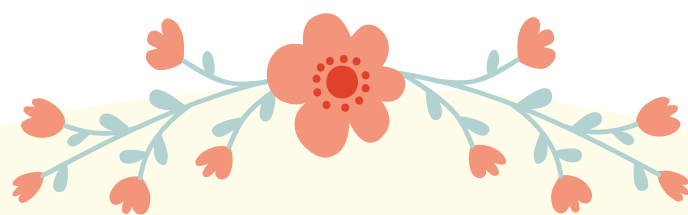
- ก. เพลงคืนเดือนหงาย
- ข. เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ
- ค. เพลงงามแสงเดือน

๙. ร่ำวงมาตรฐาน มีต้นกำเนิดจากท้องถิ่นใด

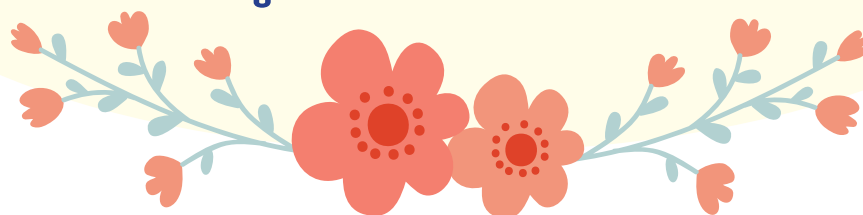
- ก. ภาคเหนือ
- ข. ภาคกลาง
- ค. ภาคอีสาน

๑๐. ข้อใดเป็นเพลงร่ำวงชาวบ้าน

- ก. เพลงตามองตา
- ข. เพลงสยามเมืองยิ้ม
- ค. เพลงรักกันไว้เถิด

หน่วยย่อยที่ ๔
ภูมิใจในงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิในงานศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. สิ่งใดที่นักเรียน**ไม่ควร**ปฏิบัติเมื่อไปวัด

- ก. ซัดเขียนบนผนังวัด
- ข. เก็บขยะที่พบเห็นในวัด
- ค. ภู่พินศาลาการเปรียญ

๒. ไหลายบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ทำมาจากวัสดุข้อใด

- ก. ไม้ไผ่
- ข. ย่านลิเภา
- ค. ดินเหนียว

๓. ใครใช้เครื่องใช้ที่เป็นงานศิลปะในชุมชน

- ก. สนใจใช้พัดลม
- ข. มานี่ใช้พัดสานจากไม้ไผ่
- ค. ชูใจใช้เครื่องปรับอากาศ

๔. ถ้าที่บ้านของนักเรียนคุณตาเป็นช่างสานตะกร้าไม้ไผ่ นักเรียนควรทำอะไร

- ก. ใช้ตะกร้าไม้ไผ่ที่คุณตาสาน
- ข. ใช้ตะกร้าพลาสติกเพราะทนกว่า
- ค. ไม่ใช้ตะกร้าไม้ไผ่เพราะไม่ทันสมัย

๕. ข้อใดคือประโยชน์ของคนตรีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

- ก. ทำให้เรียนหนังสือได้ดีขึ้น
- ข. ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตได้ดี
- ค. ทำให้ผ่อนคลาย รู้สึกสบายใจ

๖. ข้อใดเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ก. เป็นดนตรีที่ใช้เฉพาะพิธีกรรมเท่านั้น
- ข. สามารถเลียนแบบเสียงธรรมชาติได้
- ค. นำวัสดุท้องถิ่นอื่นมาทำเครื่องดนตรี

๗. ข้อใดคือความแตกต่างของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้กับภาคอื่น

- ก. เครื่องดนตรีที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเครื่องดี
- ข. มีจังหวะทำนองเชื่องช้ากว่าภาคอื่น
- ค. เป็นดนตรีที่นำเข้าจากต่างประเทศ

๘. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของเพลงพื้นเมือง

- ก. ใช้เครื่องดนตรีทันสมัย
- ข. ใช้ภาษาเรียบง่าย
- ค. มีความสนุกสนาน

๙. ผู้ชมควรแสดงอารมณ์ร่วมอย่างไร

- ก. หัวเราะเมื่อถึงบทโศกเศร้า
- ข. ประหม่อมื่อแสดงได้ประทับใจ
- ค. ลุกขึ้นยืนเมื่อตื่นเต้น

๑๐. ผู้ชมที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไร

- ก. ส่งเสียงดัง
- ข. ให้เกียรติผู้แสดง
- ค. ดุถูกผู้แสดง

ใบงานที่ ๐๑

วาดภาพงานศิลปะที่พบเห็นในชุมชน

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ ๓ คน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็นว่างานศิลปะที่มีอยู่ในชุมชนของนักเรียนมีอะไรบ้าง แล้ววาดภาพลงในกรอบ
๓. เขียนชื่อภาพพร้อมบอกวิธีการอนุรักษ์งานศิลปะ
๔. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม..... สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ ชั้น

๒. ชื่อ ชั้น

๓. ชื่อ ชั้น

โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่น

ผลงานศิลปะในท้องถิ่นของไทยถือเป็นของที่มีคุณค่า เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรหวงแหนรักษาไว้ เราควรช่วยกันอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่นไว้ โดยอาจใช้วิธีต่าง ๆ ดังนี้

๑. ถ้ามีโอกาสที่จะเรียนรู้การทำผลงานศิลปะท้องถิ่น ควรศึกษาและเรียนรู้จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ เพื่อจะได้สืบสานผลงานศิลปะของท้องถิ่นต่อไป

๒. สนับสนุนผลงานศิลปะโดยการอุดหนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลงานศิลปะในท้องถิ่นตามความเหมาะสม

๓. บันทึกเกี่ยวกับผลงานศิลปะขึ้นต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อไว้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

๔. ไม่ทำลายผลงานศิลปะต่าง ๆ ในท้องถิ่น

๕. เข้าร่วมกิจกรรมแสดงผลงานศิลปะหรือกิจกรรมอนุรักษ์ผลงานศิลปะ

๖. หากพบรอยชำรุดของผลงานศิลปะให้แจ้งหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

๗. เผยแพร่ผลงานศิลปะให้เป็นที่รู้จักแก่คนท้องถิ่นอื่น ๆ

๘. เห็นคุณค่าของผลงานศิลปะในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น

บ ๘.๔/ผ ๒-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง เครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ

คำชี้แจง ให้ดูภาพแล้วแล้วนำคำตอบลงในตารางให้สัมพันธ์กัน

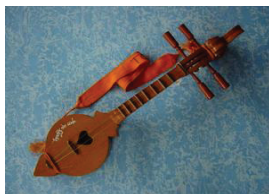
ทับโนราห์

กลองชาตรี

ซ้องวงเล็ก

ซึง

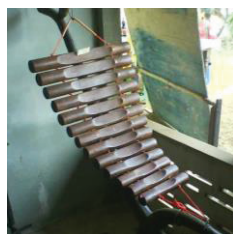
พิน

สะล้อ

กลองโนราห์

โปงลาง

กลองแอว

แคน

เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคกลาง	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคเหนือ	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคใต้	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคอีสาน
.....			
.....			
.....			
.....			

ชื่อ ชั้น เลขที่.....

โรงเรียน จังหวัด

บ.๘.๔/ผ.๒-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง เครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ

คำชี้แจง ให้วาดภาพระบายสีเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่ตนเองชอบ

ชื่อเครื่องดนตรี.....

เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาค

ชื่อ ชั้น เลขที่.....

โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้ สำหรับครู และนักเรียน ที่ ๑

เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ

๑. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

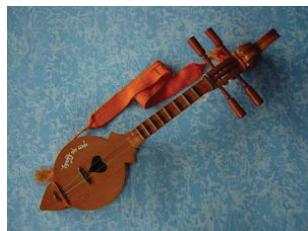

แคน

พิน

๒. ภาคเหนือ

ซึง

กลองแาว

๓. ภาคใต้

กลองโนราห์

กลองโพนหรือ ทับหรือ ทับโนรา

๔. ภาคกลาง

จะเข้

ระนาดเอก

ใบงาน ๐๑

เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้แล้วปฏิบัติตามกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑. ให้นักเรียนบอกการแสดงนาฏศิลป์ในท้องถิ่นของนักเรียน
๒. นักเรียนหาภาพการแสดงนาฏศิลป์ในท้องถิ่น นำมาติดลงในใบงานตามตัวอย่าง
๓. ให้นักเรียนบอกคุณค่า และประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์

★ การแสดงในท้องถิ่นของนักเรียน คือ

★ คุณค่า และประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ คือ

ชื่อ ด.ช./ด.ญ.....นามสกุล.....เลขที่.....
กลุ่มที่.....ชั้น.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

เรื่อง ประโยชน์และการเป็นผู้ชมที่ดี

ประโยชน์ของการเป็นผู้ชมที่ดี

เมื่อเราได้ชมนาฏศิลป์ไทย เช่นระบำ รำ ฟ้อน เราจะรู้สึกสนุกสนานรื่นรมย์ เพราะความงดงามของท่ารำ เครื่องแต่งกายดนตรีที่บรรเลง การแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้นจะเป็นเรื่องราวที่ทำให้เราได้รับประโยชน์จากการชม ดังนี้

๑. ได้รับความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย
๒. ได้รับคติสอนใจ เช่นความอดทน ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร และนำคติสอนใจมาปรับใช้ในชีวิตของเราได้
๓. ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน
๔. สามารถนำเรื่องราวที่ได้ชมไปเล่าให้ผู้อื่นฟังได้

การเป็นผู้ชมที่ดี

การแสดงนาฏศิลป์จะมีทั้งผู้แสดงและผู้ชม ซึ่งผู้ชมมีความสำคัญต่อการแสดงนาฏศิลป์ เพราะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย ดังนั้น การชมการแสดงเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีอารมณ์ร่วมกับผู้แสดงนั้น ผู้ชมจำเป็นจะต้องรักษามารยาทในขณะชมการแสดง การปฏิบัติตนในการเป็นผู้ชมที่ดีมีดังนี้

๑. ไม่ควรส่งเสียงรบกวนผู้อื่นที่กำลังชมการแสดง
๒. ควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ให้เหมาะสมกับสถานที่
๓. ควรไปถึงก่อนการแสดงเริ่มอย่างน้อย ๑๕ นาที
๔. ปฏิบัติตนตามระเบียบของสถานที่ เช่น นั่งประจำที่ก่อนที่การแสดงจะเริ่มปรบมือให้เกียรติผู้แสดง
๕. ให้ความสนใจและมีอารมณ์ร่วมกับผู้แสดง เช่น สนุกสนานเฮฮาไปด้วย
๖. ไม่ควรลุกไปมาบ่อย ๆ เพราะจะทำให้ความวุ่นวาย และเป็นการทำลายสมาธิ

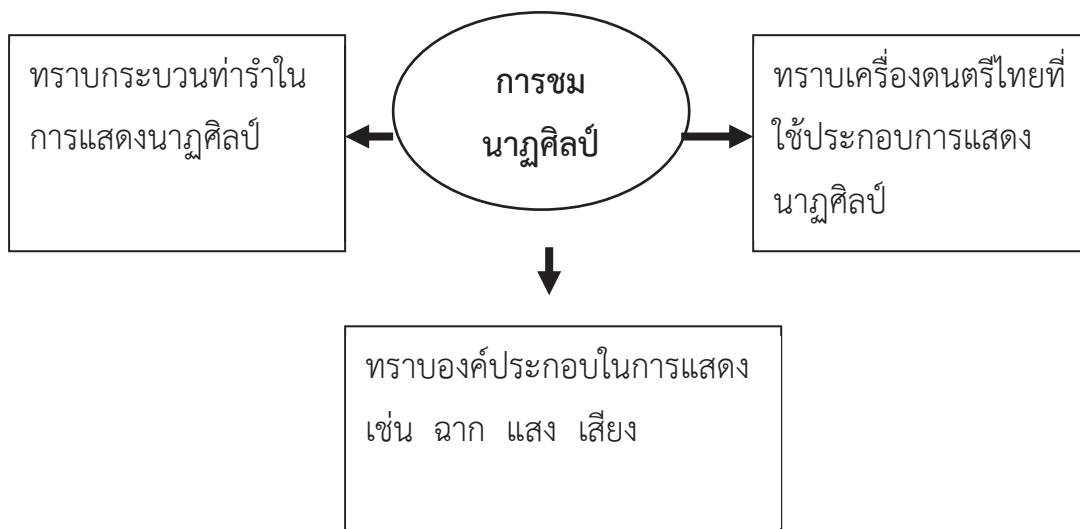
ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๒

องค์ประกอบของการชมนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์จะหมายรวมไปถึงการร้องรำทำเพลงดังนั้นองค์ประกอบของนาฏศิลป์ ก็จะประกอบไปด้วย การร้องการบรรเลง ดนตรีและการฟ้อนรำ ทั้งนี้เพราะการแสดงออกทางนาฏศิลป์ไทย จะต้องอาศัย บทร้องทำนองเพลงประกอบการแสดง เพราะฉะนั้นก่อนที่จะมาเป็นนาฏศิลป์ไทยได้จะต้องประกอบไปด้วย องค์ประกอบสำคัญๆดังต่อไปนี้

๑. **ลีลาท่ารำ** เป็นท่าทางเยื้องกรายฟ้อนรำที่อ่อนช้อยสวยงาม แสดงออกของอารมณ์ สื่อ ความหมายชัดเจน
๒. **ดนตรีประกอบ** ดนตรีเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมให้การแสดงสมบูรณ์ และ สร้าง บรรยากาศ ในการแสดงให้สมจริงอีกด้วย
๓. **บทร้อง** ส่วนใหญ่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนแปด มีความไพเราะสละสลวย คารม คมคาย และมีคติสอนใจ
๔. **การแต่งกาย** มีแบบอย่างเฉพาะตัว งดงามประณีต และถูกต้องตามลักษณะการแสดง

องค์ประกอบของการชมนาฏศิลป์ไทย

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. สิ่งใดที่นักเรียนไม่ควรปฏิบัติเมื่อไปวัด

- ก. ชีตเขียนบนผนังวัด
- ข. เก็บขยะที่พบเห็นในวัด
- ค. ภูพื้นศาลาการเปรียญ

๒. ข้อใดเป็นงานศิลปะในชุมชนของไทย

- ก. ตุ๊กตาบาร์บี้
- ข. วิหขุบั๋งคั้บ
- ค. ผ้าถูงลายมัดหมี่

๓. ใครใช้เครื่องใช้ที่เป็นงานศิลปะในชุมชน

- ก. สนใจใช้พัคลม
- ข. มานีใช้พัคสานจากไม้ไผ่
- ค. ซูใจใช้เครื่องปรับอากาศ

๔. ถ้าที่บ้านของนักเรียนคุณตาเป็นช่างสานตะกร้าไม้ไผ่ นักเรียนควรทำอย่างไร

- ก. ใช้ตะกร้าไม้ไผ่ที่คุณตาสาน
- ข. ใช้ตะกร้าพลาสติกเพราะทนกว่า
- ค. ไม่ใช้ตะกร้าไม้ไผ่เพราะไม่ทันสมัย

๕. ข้อใดคือประโยชน์ของคนตรีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

- ก. ทำให้เรียนหนังสือได้ดีขึ้น
- ข. ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตได้ดี
- ค. ทำให้ผ่อนคลาย รู้สึกสบายใจ

๖. ข้อใดเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ก. เป็นดนตรีที่ใช้เฉพาะพิธีกรรมเท่านั้น
- ข. สามารถเลียนแบบเสียงธรรมชาติได้
- ค. นำวัสดุท้องถิ่นอื่นมาทำเครื่องดนตรี

๗. ข้อใดคือความแตกต่างของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้กับภาคอื่น

- ก. เครื่องดนตรีที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเครื่องดี
- ข. มีจังหวะทำนองเชื่องช้ากว่าภาคอื่น
- ค. เป็นดนตรีที่นำเข้าจากต่างประเทศ

๘. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของเพลงพื้นเมือง

- ก. ใช้เครื่องดนตรีทันสมัย
- ข. ใช้ภาษาเรียบง่าย
- ค. มีความสนุกสนาน

๙. ผู้ชมควรแสดงอารมณ์ร่วมอย่างไร

- ก. หัวเราะเมื่อถึงบทโศกเศร้า
- ข. ประบมือเมื่อแสดงได้ประทับใจ
- ค. ลุกขึ้นยืนเมื่อตื่นเต้น

๑๐. ผู้ชมที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไร

- ก. ส่งเสียงดัง
- ข. ให้เกียรติผู้แสดง
- ค. ดุฎผู้แสดง

A large, rectangular area with a light beige background and a decorative, wavy border. It contains horizontal dashed lines for writing, arranged in a single column.

A large, rectangular area with a light beige background and a decorative, wavy border. It contains horizontal dashed lines for writing, arranged in 15 rows.